

COSINZEANA

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ

REDACTOR:
SEBASTIAN BORNEMISA

Cuprinsul:

- H. Stahl*: Vălenii de munte.
Z. Bârsan: Noapte bună, poezie.
Ion Agârbicean: În prag.
I. U. Soricu: Căntece, poezie.
D. Tomescu: Săptămâna literară.
T. Murășan: Adeseori când stai la geamuri, poezie.
† *Elena Dinulescu*: Flori, poezie.
T. L. Blaga: Icoane din natură.
A. Fogazzaro – *D. Tomescu*: Misterul poetului, roman.
Dr. Al. Tălășescu: Barbarismele limbei noastre.
Sebastian Bornemisa: Copila mea, să fugi de mine..., poezie.

FLORI DE-O ZI:

- G. Todica*: Subminarea Europei.
* * Toamnă fără poezie. Cluburi sportive românești. „Jos cu frazele...” Războiu de vrăbii.

ILUSTRĂȚII

„COSINZEANA”

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ SĂPTĂMANALĂ

având colaboratori reguțați pe: *Ion Agâr-biceanu, Zaharie Bârsan, T. Liviu Blaga, Ermil Borcia, Alecsandru Ciura, Ilarie Chendi, D. N. Ciotori, A. Cotruș, Ion Dragoslav, P. Dulfu, Victor Eftimiu, S. C. Făgețel, Mihail Gașpar, Dr. M. Hârsu, Liviu Marian, V. C. Osvadă, Ecaterina Pitiș, Aurelia Pop, Liviu Rebreanu, I. U. Soricu, D. Tomescu, Gavril Todica, Viora din Bihor*, și alții — e nu numai cea mai ieftină revistă românească de felul acesta, ci și cea mai potrivită pentru toate familiile române.

ABONAMENTUL E:

Pe 3 luni pentru Austro-Ungaria . cor.	3—
Pe ½ de an ” ” ” ”	6—
Pe un an ” ” ” ”	12—
Pentru străinătate pe trei luni	5—
” ” pe jum. de an	10—
” ” pe un an	20—

Abonamentele se plătesc înainte.

Pe credit revista nu se dă nimănui.

Premiile „Cosinzenei”.

Între abonații, cari plătesc înainte pe un an abonamentul, se sortează la sfârșitul anului, în ajunul Crăciunului, opt biblioteci de câte 25 coroane una, drept cadou de Crăciun, cu cele mai noi cărți literare, pe ales.

Rugăm pe toți, cari înțeleg și apreciază niziuinta noastră, să binevoiască a ne da mână de ajutor, prin câștigarea de abonați număroși, pentru ca, cu ajutorul tuturor, să putem face din „Cosinzeana” o revistă literară din cele mai desăvârșite, pentru familiile române, care să le fie totodată o bună armă de apărare împotriva influințelor literare streine, ivite prin intrarea unor reviste streine prin familii de-ale noastre, și un mijloc de a cultivă dragostea de literatură și cultură românească, până și în familiile cele mai modeste.

Administrația revistei

„COSINZEANA”

Orăștie—Szászváros.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„LIBRĂRIA NAȚIONALĂ”,
S. Bornemisa, a edat un
splendid tablou național, tipă-
rit în colorii, în mărime 47/59
cmetri, reprezentând mărreața
clipă istorică:

Intrarea
lui Mihai Viteazu
în Alba-Iulia, la 1599.

E o foarte frumoasă po-
doabă pentru oricare casă ro-
mânească și e cel mai bun
cadou, ce se poate face la ori-
ce prilejuri. Prețul unui esem-
plar e cor. 2:50, franco. La o
comandă de 10 esemplare, se
trimit franco, pentru numai
21 coroane. — Cereți-l dela

„LIBRĂRIA NAȚIONALĂ”
S. BORNEMISA
ORĂȘTIE—SZÁSZVÁROS

A APĂRUT

în editura „Librăriei Naționale”
din Orăștie:

LIVIU REBREANU:
FRĂMÂNTĂRI,

un frumos volum de nuvele, în
care finăru scriitor ardelean do-
vedește un bogat talent și o fină
pătrundere a sufletului omenesc,
prinzând în tablouri pline de
vieață caractere, cari te zguduie
și te mișcă adânc. — Prețul unui
volum e C 1:50 + 10 bani porto.

Cele mai de samă noutăți literare,
apărute în 1911 în Ardeal, sunt:

Alexandru Ciura: Amintiri
și „Almanahul
scriitorilor dela noi”,

care cuprinde fotografiile alor 46
scriitori ardeleni și câteo bucată
literară inedită a lor. — Prețul
fiecăreia e cor. 1:80 franco. :: ::
Cine le comandă amândouă
le capătă cu cor. 3:20 franco.

Se află la
Librăria Națională, în Orăștie.

A apărut

**POEMELE
SINGURĂTĂȚII**

de VICTOR EFTIMIU, autorul
neîntrecutei piese: „Înșiră-te măr-
gărite”. — Volumul elegant, pe
hârtie fină, de 224 pagini, cuprinde
toate poeziile talentatului scriitor,
care într’o formă ușoară, singură
în felul ei în literatura noastră,
ne redă în versuri pline de măes-
trie și de farmec sentimentele
unui suflet de-apururi zbuciumat.

Volumul a apărut în editura
„LIBRĂRIEI NAȚIONALE”
din Orăștie — Szászváros.

Prețul unui exemplar e cor.
2—. Pentru România Lei 2:50. —
La comandă de peste 5 esemplare
se espediază franco; iar la una de
peste 10 esemplare se dă un ra-
bat de 10% și se espediază franco.

GOSINZEANA

REVISTĂ LITERARĂ ILUSTRATĂ

* *

REDACTOR: SEBASTIAN BORNEMISA

VĂLENII DE MUNTE

Când, acum vreo câțiva ani, rosteai cuvântul *Văleni*, ca un ecou, pe dată, răspundeă noțiunea: „*țuică!*“ Decând însă, scumpirea peste fire a chirii Bucureștene a silit pe un tânăr profesor universitar, cu familie grea, să se mute la Văleni, unde cu prețul chiriei pe un an la București, a putut deveni proprietar la Văleni, ecoul prozaic de altădată: „*țuică!*“, s'a rafinat, a învățat carte, și azi, dacă zici odată *Văleni*, ecoul răspunde apăsător și clar: „*Tipografie, legătorie, Neamul Românesc, Editură de cărți, Casă de cetire, Cursuri de vară pentru Românii de pretulindeni, Sală de cursuri, Excursii pentru minte și suflet!*“

Dacă Americanii trec oceanul, înfruntând munții de gheață sărată ca să audă în Elveția vre-un minunat ecou internațional ce papagalicește fraza banală a vre-unui turist, cum să nu vină la Văleni, tot mai mulți în fiecare an, din toate colțurile unde bate o inimă românească, doritorii să asculte minunatul ecou curat românesc al Vălenilor?!

O excursie a dlui Iorga pe aci, în timp de primăvară, când dealurile, cu nesfârșitele lor livezi de pruni, albe de flori și fluturi, îmbalsămau aierul, când Teleajănul, umflat de ploi, mugea în valea lui largă ținând isonul ciripitului rîndunelilor și sbârănitului albinelor, a făcut să i se pară atât de primitiv orașelul de munte, cu căsuțele în stil curat românesc, acoperite cu șindrilă ca argintul cizelat, cu bisericile bătrânești, înconjurate de morminte pios îngrijite, cu câteva vechi case boerești părăsite și amenințând a ruină, încât, tânărul profesor, se hotărî se fugă de orașul-magnet, de capitala pentru care se bate o lume, se pun în joc protecțiile și meschinăriile murdare ale politicianismului capabil se mute telegrafic o gospodărie din București la Dărăbani, și de bună voie să se facă provincial.

La început, noul vălenar fu privit cu nedumerire și bănuială: „Cum? Profesor univesitar, la București, să vie... unde? La Văleni... ca un simplu institutor!...“ Apoi cu indignare: „Auzi, dta dom'le, om care, în livezile de pruni să vadă, nu *țuică* în formațiune, ci pământ scump și frumos românesc; în vestitele încărcate trăsuri din Văleni, nu mijloc de-a smulge francii negustorilor de *țuică*, mergând să cumpere alcoolul din

Di și dna N. Iorga cu copiii lor: Mircea, Stefănică, Valentin [cel mai mic], dșoara Lilioga [Liliana Iorga] sărutându-și frățiorul, dșoara Mica, dșoara Titița (mi se pare că numele cel adevărat nu-l mai știu nici părinții). Copiii cei mari Petru și Florica lipseau din Văleni, când s'a luat fotografia.
— Fotografie de H. Stahl —

satele de munte, ci puțință de-a face excursii, de-a cunoaște tot mai bine pământul țării sale spre a-l iubi tot mai tare; om care, în loc să fabrice *țuică* pentru idiotizarea țaranului, fabrică reviste și cărți pentru deșteptarea aceluia frate țaran, pentru trezirea unui ideal comun de unire și mărire al tuturor Românilor?!“ Și fu ocolit cu priviri dușmane.

Fruntașii Vălenilor, pe de altă parte, înregimentați, după cuviință, în partide cu șansă de guvernare, și periodic atotputernici, priveau tot mai urât la „anarhistu“ neînscris în nici un club politic, turburător de digestii, poate rival politic, mai știi, în tot cazul prea mândru pentru a se plecă feudatarilor vălenari — ceea ce ar fi fost poate un mijloc șiret de izbândă pe cale piezișă. — Și de aceea, până acum, N. Iorga, pustnicul sămănător de idei, nu e înțeles și nu e iubit în

Văleni. A trăit retras, întâi în căsuța mititică, cumpărată cu 2000 de franci îmi pare, și trăește și mai retras poate, în frumoasa veche casă românească, reînviată cu pietate din ruine, și atât de mândră încât lasă în umbră trufașele și înzorzonatele case, de imitație occidentală ale frunțașilor, caraghioase ca o țărancă cu țilindru în loc de năframă.

Dacă singur, și tot a putut face atâtea dl Iorga, ce n'ar fi devenit Vălenii în câțiva ani prin sprijinul larg al tuturor, interesați de altfel chiar materialicește ca Vălenii să atragă în lunile de vară Români din cât mai depărtate unghiuri, doritori să petreacă, odihnind trupul și înălțind sufletul, departe de pocherul, cășorii, ori ruleta celorlalte stațiuni balneare!

Și când vezi cum singur se sbate, susținut doar de un gând curat românesc, un om, dorești parcă să îmbătrânească mai repede generațiile tinere dela care avem dreptul să nădăjduim că vor pune hotărât umărul la munca grea de înfrățire prin cultură, ducând mai departe pilda bătrânului, obosit de muncă și luptă, ce va fi atunci N. Iorga.

H. STAHL

○ ○ ○

Noapte bună...

A trecut și noaptea asta,
Stelelor vă las cu bine...
Am să închid de-acum fereastra!
Nu mai stau! Iubita vine
Și-are să mă certe iară
Că mi-e fața ca de ceară,
Ochii tulburi, nedormiți...
— In zadar m'ademeniți
Cu clipirile șirete...
Și de ce să-i fac în ciudă celei mai frumoase fețe?
Noapte bună... mâine seară
Iar vom sta de vorbă ...iară!...
Ruga voastră e 'n pustiu...
Nu vedeți că nu se poate?
E târziu!!

Stau în pat... prin geamuri blând
Stelele se uită toate
Și mă chiamă lăcrămând...
Și când văd că nu mai viu
Se duc una câte una
Să se culce... iară luna
Trece și spre ele cată
Ca o mamă 'ngândurată...

Zaharie Bârsan.

† † †

ÎN PRAG

ION AGÂRBICEAN

O cameră aranjată cu gust. Umbră și răcoare. Bărbatul la masă, femeea pe divan. La ridicarea cortinei își continuă conversația. Bărbatul vorbește rece, cu tact. Rareori se însuflețește. În restimpuri are zimbete de durere. Nevasta e neliniștită dela început.

Bărbatul: Nădăjduesc amândoi acum într'un divorț cinstit care să-i reabiliteze în ochii lumii. O prostie, de altfel.

Femeea: Ce ar putea să facă altceva?

Bărbatul: Noi nu trebuie să facem nimic pentru ochii lumii. Divorțul și opinia publică n-o să-i facă nici odată fericiți. Cred că Marin ar face bine să-și aducă soția acasă.

Femeea: Dar asta nu se mai poate!

Bărbatul: Pentruce să nu se poată? Cine e mai vinovat în toată afacerea asta? Eu cred că nu-i Elena. Nu-i însă nici Marin. Poate, într'o anume privință, e vinovat înșelătorul Pascu. Ar fi cu dreptate ca el singur să profiteze din dezastrul ce l-a ajuns pe prietinel nostru? [O privește cu stăruință]. Adevăratul vinovat e însăș vieața, poate mai mult chiar, firea noastră. Dar nici firea noastră, nici vieața nu se schimbă prin divorț. Ori unde ne-am ascunde, ducem cu noi aceeaș lume de gânduri, de dorinți, de patimi, și brutalitatea vieții ne va pălmuși în față la fiecare pas ce-l facem, ca și mai înainte. O slăbiciune omenească a inventat divorțul.

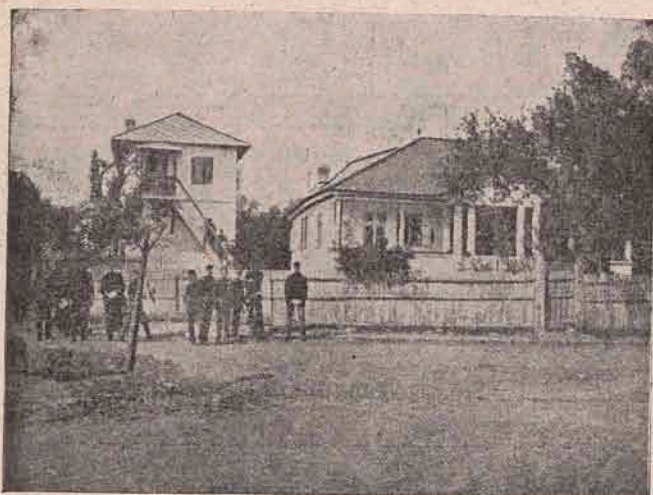
Femeea: Bine, dar Marin ar putea să ierte, ar putea să uite?

Bărbatul: În dispoziția sufletească în care l-am lăsat adineaori, nu cred. E plin de ură și de dorința răzbunării. E un animal, acum, o brută înfuriată. Dar

Pridvorul caselar dlui Iorga, la Văleni.

— Fotografie de H. Stahl. —

Vechea casă de locuit a familiei Iorga. Azi s'a dărâmat și în locu-i s'a clădit sala de cursuri. La stânga se vede o aripă a tipografiei „Neamul Românesc“. De-atunci s'a mărit foarte mult și o nouă aripă se întinde în fund pe toată lărgimea.

care stare sufletească ține multă vreme? El va trebui totuș să înțeleagă că nevasta lui nu e așa de vinovată, că e o prostie s-o alunge.

Femeea: Ai idei foarte ciudate, astăzi. Cred că mâne ai vorbi altfel.

Bărbatul: (fiscându-o). Mâne? Pentruce mâne? Nu sunt idei ciudate, ci adevărate. Să judecăm puțin căsnicia prietinelui nostru, ori alta din oraș. În urmă orice căsătorie e la fel, înțeleg vieța care o duc cei doi. E grea, întunecată și plictisitoare. E mirare dacă bărbatul ori femeea se urește dela o vreme? (O privește cu stăruință). E, în urmă, și această o slăbiciune omenească.

Femeea: E dorința spre mai bine. Dorința de-ați face vieța mai frumoasă, mai fericită.

Bărbatul: Crezi așa? Mulți oameni cred, de altfel, ca tine. Nouă ne place să ne ascundem slăbiciunile sub mantaua luminoasă a unui ideal. Ne înșelăm cu lăcomie pe noi înșine. Simțim în noi, în jurul nostru o realitate, care chiar prin faptul că nu se ține de lumea neființei, e aspră și grea. Ne privește în față fără îndurare. Nu-i suferim cu plăcere privirile, cari par'că vin dintr'altă lume, așa ne tulbură și ne îngrozesc. Atunci ne închipuim ceva ce-i departe, măreț și luminos, închidem ochii în fața realității din noi și din preajma noastră, și pornim după mândrul soare nou, care ne luminează din răsărit. Nu știm, că nu facem decât drumul spre o nouă realitate, tot așa de grea de suportat! Vai, eu nu-mi bat joc de nime, să mă crezi! Când disprețuești pe seamănu-l tău, râzi de tine însuși, căci acelaș om ești. Vieța e cu mult mai serioasă decât să-ți bați joc de o ființă. Te gândește puțin: ce i-a făcut pe Marin și Elenuța să se căsătorească?

Femeea: Iubirea. S-au iubit foarte mult. Ea a fost săracă, el un tânăr abia scăpat de școli.

Bărbatul: Iubirea încă nu-i întregul motiv, ca doi să se lege pe vieța întreagă. Iată, eu sunt convins că Marin o iubește și acum, și totuș vrea să se despartă. Iubirea poate trăi și înafară de căsătorie. Căci iubirea adevărată, simpatia sufletelor, n-are lipsă de alte legături decât celea sufletești. Nu iubirea ne duce la căsătorie, ci întrezărirea unui ideal de fericire, foarte apropiat. Câte palate în aer nu clădește biata tinerețe! Un soare, poate cel dintâi soare în vieța, își trimite razele sale, presară flori și cântece și nestimate în calea noastră, înaintea noastră. Privim fermecați la minunea ce ni se deschide, și facem eforturi uriașe să a-

jungem subț ploaia de raze, să călcăm pe covorul de flori, să ne împodobim cu diamante.

Femeea: (îmbujorându-se la față, cu vocea tremurată). Da, e adevărat, e foarte adevărat.

Bărbatul: (zimbînd rece). Spectacolul din noi e adevărat numai, nu realitatea. Marin și Elenuța s-au lăsat robiți de închipuirea lor, precum de altfel fac toți oamenii. El crede că ea e o zeiță, și ea, că el e un zeu, și amândoi au să trăiască în paradis. După cîtva timp au băgat de seamă că amândoi sunt oameni și că trăiesc pe pământ. Realitatea care-i pîndeă de când se ivise soarele acela minunat, s-a tîrît cu pași repezi spre ei, și într'o bună zi le-a apărut goală-goluță. Poate nu li s-a arătat amîndurora în aceeaș zi. în cazul lor femeea a fost mai slabă. Ea, mai întîi, n-a putut privi în fața realității. Dar se 'ntâmplă de multeori că își pierde bărbatul curajul.

Femeea: (privind în gol). Vai, pentru voi e mai ușor! Pentru voi e cu mult mai ușor!

Bărbatul: (rece). E mai ușor pentru noi când ne pierdem țaria? Nu, te-asigur că e cu mult mai umilitor, mai josnic. Vina Elenuței e că n-a voit să cerce a privi realitatea în față, să vadă vieța așa cum e. Am vorbit cu ea, și nu mi se pare să fie încântată de divorț. Se poate ca nenorocirea asta s-o fi zguduit prea tare, se poate ca s-o apese ca o povară uriașă opinia publicului. Dar tot așa de bine se poate ca ea să simtă de pe-acum stîngându-se razele celui de al doilea soare, să se simtă iarăș în preajma unei realități. Am vorbit cu ea și mi-a făcut impresia că nu mai voește nimic; pare a nu mai avea dorinți; tace ziua întreagă și privește prin geam în grădină. Nu sunt flori în grădina părinților ei, câteva tufe. Dar să fie frumsețile lumii, ea, cred, că n-ar vedea nimic.

Femeea: (ștergându-și o lacrimă). Sărmana prietină! Cât va fi de nenorocită.

Bărbatul: (zimbînd rece). Îmi pare bine că o compătimizești. Atâtea femei sunt cari se bucură de nenorocirea ei. Și întru cât e vinovată? S-a măritat tinără și eră o frumsețe. Mii de gânduri treceau prin mintea ei, mii de flori îi înfloreau în inimă. Ca fiecare gând și fiecare dorință ce poate răsări într'un suflet omnesc să poată crește și să se desvoalte, ar trebui ca fiecare om să trăiască vieța tuturor milioaneilor de oameni. Ar fi de lipsă ca sfera vieții lui să fie așa de largă, cât e a tuturor oamenilor laolaltă, și nici atunci n-ar avea loc toate florile unde să înflorească. Vieța

Mănăstirea Suzana, pe Teleajăn în sus.

— Fotografe de H. Stahl —

Urcușul de lângă mănăstirea Suzana. Trăsura din Văleni cu 4 cai. — Fotografie de H. Stahl. —

însă ne strânge pe fiecare, ne închide într'un spațiu foarte îngust. Vina Elenutei e în convingerea ce-a trebuit să aibă, că anume Marin, bărbatul, e acela care a închis-o într'un spațiu așa de strâmt. Nu e, de altfel, de mirat aceasta convingere. Văzându-l zi de zi, cu aceiași ochi, aceeași gură, fizionomie, cu aceiași pași venind și depărtându-se, simțindu-i aceleași mângăeri, aceleași sărutări, auzindu-i cuvintele, tânguirile, îmbărbătările la fel, plimbându-o pe aceleași străzi, și îmbiind-o cu aceeași prăjitură ori sirop, monotonia vieții ei a trebuit să fie fatal legată de numele Marin, precum monotonia vieții lui de numele Elenuța. Monotonia aceasta nu-i la rândul său decât convingerea, de multeori inconștient, că viața care o ducem e prea strâmtă pentru noi. O femeie plictisită de viața din casă, îndată ce-și închipue situații noi, poate să-și strecoare în suflet o rază de fericire. Suntem toți ca și copiii cari părăsindu-și jucăriile vechi se grămădesc în jurul celor noi ce le-o dai, deși aceasta nu-i nici mai frumoasă, nici mai practică, nici nu va ținea mai mult ca celea de mai nainte.

Femeea: (cu'n fel de silă). Așa dar tu îi dai dreptate Elenutei? Vina ei o socotești așa de mică?

Bărbatul: (tresare puțin, continuă rece). Noi nu ne putem și n-avem dreptul să ne judecăm unii pe alții. Mult ce putem face e, să ne cunoaștem cât de cât. Cine poate ști pentrece mă mâniu eu ori pizmuesc pe alții? Nime, și de multeori nici eu însumi. Cred însă că Elenuța s-a plictisit de viața din casă. Simt că trebuie folosit alt termen în loc de plictiseală. Se plictisesc aceia dintre noi cari n-au să poarte și lupta grea pentru pânea de toate zilele. Ceice duc și lupta asta în loc de plictiseală au un simțământ cu mult mai greu, mai întunecat și mai apăsător. Plictiseala oamenilor săraci e aproape pesimism gol, un fel de desperare... Ei bine, în casa prietinelor nostri n-a fost nu știu ce belșug! Da, Elenuța frecă podelele și spală de multeori rufăria. În întunerecul de-acasă i s-a părut că Pascu îi

aduce o rază de lumină. Marin, în ochii ei apărea tot mai mult ca un dușman.

Femeea: (repede) Ți-a spus ea?

Bărbatul: Nu mi-a spus, dar cred. Altfel n-ar fi început să-l încunjore și să se împrietinească cu celalalt. Niciodată n-am face un rău, decât nu l-am lua de binele nostru. Vezi bine, bietul Marin nu-i eră dușman. El trecea cu greu prin viață, ca orice om. Muncea în birou, adună parale, câștigă pânea ca și mai înainte. Dar Elenuța nu mai putea să vadă în el nici un bine. Patru ani nu s-a gândit la altul și i-a mers prost; toată viața mocrnită în acești patru ani venia dela Marin! Vai, câte nu-și spune o femeie în situația ei, când alt soare începe să-i lumineze.

Femeea: (neliniștită). Ce-ar mai putea să-și spună când totul e înzadar!

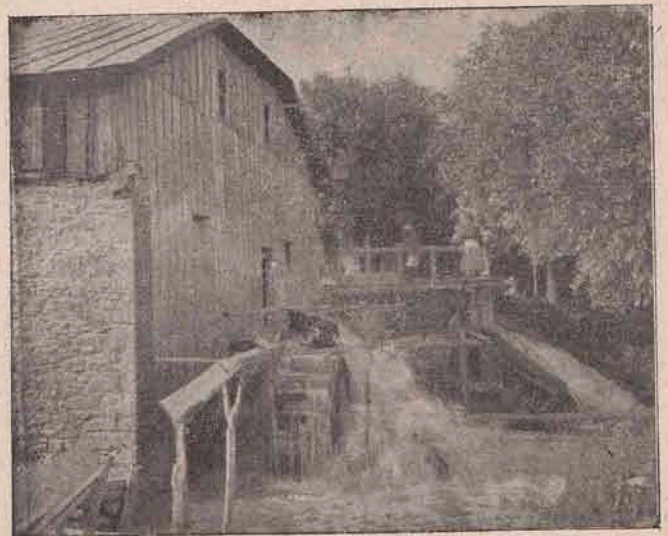
Bărbatul: E 'nzadar acum pentru Elenuța, dar nu eră atunci. Ce-ar putea să-și spună? Mii de lucruri, cari toate s-ar putea concentra în fraza „de n-ar fi fost Marin, ci Pascu!“ E o înșelare de bună seamă, de care însă ea, și nime alta în locul ei, nu și-ar fi putut da seama atunci. Când își spune „de n-ar fi fost Marin, azi aș fi tinăra, bogată, fericită“, sigur credeă în adevărul acestor fraze. Marin întruchipă pentru ea tot întunerecul și toate suferințele.

Femeea: Dar n-a fost om rău. Dimpotrivă eră amabil, cinstit și foarte corect.

Bărbatul: (zimbînd rece). L-ai caracterizat bine. Femeile au uneori darul de-a observa. Sigur, Marin nu va fi asuprit-o. E cu mult mai delicat și o iubește. Dar în căsătorie ne obicinuim să aruncăm tot răul, bărbatul asupra nevastei și nevasta asupra bărbatului. Elenuța poate inconștient a început să se răcească față de el. Dacă e să cercetezi vina alor doi soți de căsătorie cari nu se mai înțeleg, apoi i-ai afla pe amândoi vinovați totdeauna. În realitate însă nu e nici unul vinovat. Fiecare își voește binele, fericirea, și atât!

Femeea: (privindu-l cu băgare de seamă). Așa dar tu aperi pe Elenuța. Așa cum înțelegi tu viața e interesant, fără îndoială.

Bărbatul: Nu o înțeleg numai eu astfel. În căsătorie ca și afară de ea, fiecare om vrea să fie fericit. Și eu, și Marin, și Elenuța și tu. Eu spun pe față ceea ce gândesc și simt, atâta tot. Dar sunt destui cari n-au curajul acesta ci, pentru ochii lumii, luptă ca aparența să fie salvată. E căsătoria plină de datorințe? Împlinește-ți acestea datorințe, de-ți plac ori ba! Ca și când

Moara din Văleni, pe Teleajăn. — Fotografie de H. Stahl. —

Vălenii de Munte: Casă veche de negoț.

— Fotografie de H. Stahl. —

ai fi la o masă streină, și pentru ochii celorlalți, trebuie să înghiți și bucatele ce nu-ți plac. Eu cred că în căsătorie fiecare bărbat și fiecare femeie își dorește libertatea de mai înainte, cel puțin în unele restimpuri.

Femeea: (neliniștită, cu vioiciune). Atunci pentru ce ți-ar plăcea să-și reprimească Marin nevasta? S-ajungă iar a-și dori libertatea?

Bărbatul: Nu trebuie să uiți mai întâi, că după divorț ar urmă pentru ea o căsătorie nouă, cu Pascu. Dar după gândul meu bărbatul ar trebui să fie cu mult mai liber și independent decum e astăzi, și tot așa și femeea în viață. Atunci s-ar hotări mai cu greu la căsătorie, dar și mai cu greu la divorțuri. Altul e zborul vulturului care s-apropie de cuibul de pe stâncă, după ce s-a rotit multă vreme în văzduh, și altul al vulturului scăpat din colivie. Dacă și bărbatul și femeea ar avea deplină libertate și independență, ar vedea și ar pricepe mai ușor realitatea, și n-ar crede atât de mult închipuirii, ori, dacă vrei mai bine, dorinței după fericire. Ar înțelege mai ușor că trebuie să ne mulțumim cu ceea ce putem răpi vieții, nu cu ce ne-ar putea da, căci viața de bunăvoie nu ne dă nimic. Ei bine, eu o apăr pe Elenuța, și totuș nu-i doresc despărțirea. Înțeleg dorința ei după fericire, dar nu vreau să se nenorocească și mai tare.

Femeea: Nu poți ști că s-ar nenoroci! Poate să fie iubită altfel, poate să aibă alte comodități. Poate s-ajungă cu mult mai bine.

Bărbatul: (perzându-și liniștea). Poate! Poate! Dar până când să ne zidim fericirea pe acest „poate“? Ori ce poate să se întâmple, și totuș nu se întâmplă nici a mii parte din ceea ce se poate!

Femeea: (întărită). Totuș, sunt cazuri.

Bărbatul: (pe acelaș ton). Ei, cazuri! Pentru ochii lumii! Ce știm noi? Viața intimă a cuiva s-o vedem! Însetăm atât de mult după fericire încât după ce ne încolțim acasă, eșim la braț zimbând pe uliță, să ne creadă lumea fericiți. Nu te neliniști, nu vorbesc acum de noi doi. Dar vreau să-ți spun, că a aduce „cazuri“ nu înseamnă a aduce probe. Să vedem ce i-ar putea aduce acest nou bărbat Elenuței. Mai frumos nu e decât Marin.

Femeea: Asta e adevărat.

Bărbatul: Dar chiar dacă ar avea ochi, gură, nas, mustață mai frumoase, n-ar câștiga nimic. Cred peste tot că din cauza fizicului urât, din cauza unei scaderi trupești, numai femeile de cea mai joasă speță pot să-și

urască pe bărbații lor. Nu trăim cu ochii, cu mustața ori părul cuiva, ci cu el însuș. De-aceia majoritatea covârșitoare a femeilor sunt mai aproape de adevăr când se lasă răpite mai mult de cuvintele cuiva decât de frumseța lui. Nenorocul e numai că de cele mai multe ori nu vorbește sufletul prin cuvinte. Nu pot bănui ca Elenuța din cauza așa zisei „noutăți“ să se fi aruncat în brațele lui Pascu. E înjositor să presupui asta despre o femeie adevărată.

(El tace un restimp. Tace și femeea cercând zadarnic să-și dea o ficsitate privirii. Neliniștea ei crește mereu).

Bărbatul: (continuând). În privința materiei brute cred deci că pentru Elenuța n-a fost mai de dorit Pascu decât Marin. Vin însă scăderile de alt ordin, lipsele morale sufletești. Vai, de-acestea va fi putut descoperi foarte multe în bietul Marin. Tu i-ai dat trei însușiri bune, eu i-am adăugat pe a patra. Cine ar ști spune, însă, câte însușiri bune ar putea să aibă un om? Simțim lipsa lor pe rând, azi una, mâne alta, de câte ori cerem să le manifesteze altul față de noi. Aici e nenorocul și slăbiciunea noastră: de câteori ne aflăm în fața realității vedem numai laturea ei de umbră și nu și cea de lumină rece. Elenuța a văzut numai scăderile nu și calitățile lui Marin.

Femeea: Cred că n-a avut timp să observe atâtea lucruri câte înșiri tu. Cred că marile hotărâri se iau repede. Nici nu s-a simțit ceva de relațiile ei cu Pascu până în ziua când Marin a alungat-o.

Bărbatul: Mi se pare că vrei să te înșeli. (Zimbește rece și o privește îndelung).

Femeea: (agitată, aruncându-i priviri ciudate). Să mă înșel? Cum înțelegi asta?

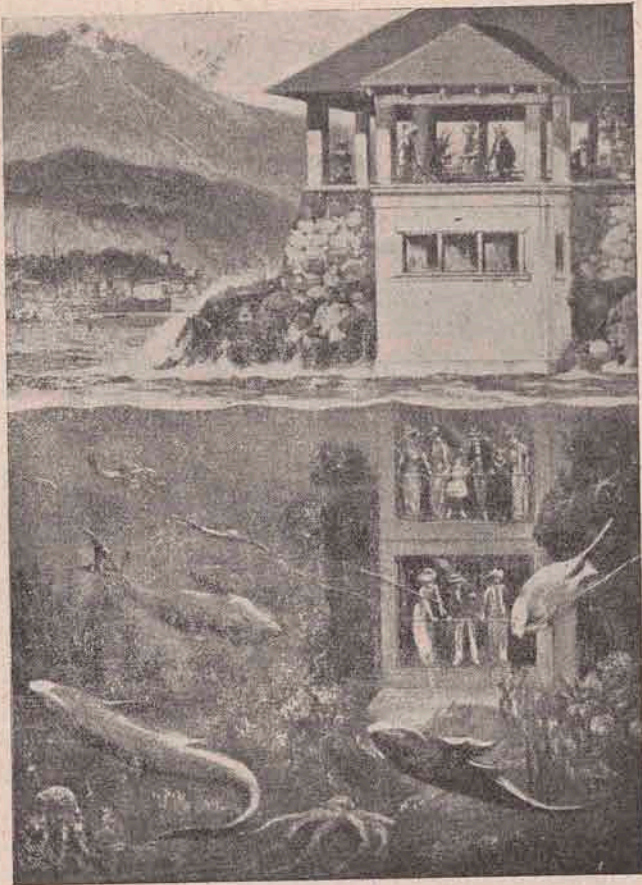
Bărbatul: Hotărârile mari se iau pe încetul. Picur de picur cad argumentele de-o parte și de alta a cumpenii, și când cade cel din urmă, cel decisiv, ni se pare că acela singur a tras cumpăna, uitându-ne de cele de mai înainte. Fără îndoială Elenuța se va fi gândit la ce face. Va fi avut, te-asigur, multe nopți de nesomn, și va fi vărsat multe lacrimi.

Femeea: Plângea pentru că se simțea nenorocită.

Bărbatul: Dar când știa că încurând va fi în brațele celui ce va face-o fericită, pentru ce să mai plângă? Eu îți spun pentru ce nu putea să doarmă, și pentru ce vărsă lacrimi: trebuia să rupă niște legături, pe cari ea le va fi crezut demult rupte. În fiecare noapte rupea câte una, câte două, și tot mai rămâneau. Simțea ca o greutate imensă prezența lui Marin, conștiința legăturii cu el o tortură, și totuș rupea cu durere legăturile ce-o țineau lângă el. Acestea sunt legăturile cele vechi, ale iubirii care-i unise odată, și cari, pentru că sunt frumoase și adânci, nu se pot rupe toate niciodată. Dar să lăsăm asta. Zicem că Marin va fi fost posomorât, distrat, supărat câteodată ori poate de multeori; că va fi spus de multeori cuvinte cari deșteaptă imagini grele, de pildă despre leafă, despre toalete; că va fi zimbit mai rar, se va fi mâniat repede, va fi devenit nervos. Toate acestea și un șir nesfârșit de alte mici mizerii va fi observat la dânsul.

Femeea: (cu tristeță). Poate ai dreptate. Poate pentru acestea toate nu l-a mai putut suferi.

Bărbatul: (tresărind, cu'n zimbeț de lumină în priviri). A și avut toată dreptatea să-l urască. Nu sunt doi oameni, cari trăind multă vreme laolaltă și observându-și numai defectele, să nu sfârșască prin a se urî. Nici unui suflet nu-i place decât un suflet întreg. Adevărat că în viață cei mai mulți ne bucurăm de răul altuia, de defectele lui. Dar niciodată un soț de căsătorie nu se va bucura de defectele celui alt soț, pentru că nicăiri două suflete nu trăesc așa de aproape, așa de intim

Chipul de aci ne arată un hotel zidit la marginea mării, al cărui proprietar, ca să atragă lumea, a zidit în mare, din sticlă, un foarte elegant salon, din care poți vedea toate vietățile de pe fundul mării. E o atracțiune specială a hotelului, la care aleargă lumea cu droaia.

ca în căsătorie, nu se simt așa de intensiv ca aici. Setea cea mai nepotolită a sufletului omenesc e să se simtă frumos, bun, măreț, adânc, și așa vrea să fie și sufletul care e mai aproape de dânsul. Însă Elenuța a văzut spuza sură ce acopere sufletul bărbatului său, spuza aceea într'adevăr urâtă și disgustătoare pe care micile focuri aprinse de mizeria zilnică o tot îngroașe deasupra sufletelor noastre. N-a răscolit însă în spuza aceea și n-a putut să vadă strălucirea jarului. Cum i s-a dat mai întâi lui Marin, așa s-a dat lui Pascu; voind mereu noi străluciri la suprafață, așa se va da și la al treilea, pentru că încurând va băga de seamă spuza și pe sufletul lui Pascu. Sau poate crezi tu că el nu va suferi de atâtea mici mizerii ca și Marin?

Femeea: Ea crede că nu le va avea, și cel puțin în restimpul până le va băga de seamă va fi fericită. (Cu neliniște). Să mă înțelegi: eu cerc în chipul acesta să-mi esplic purtarea ei.

Bărbatul: (cu răceală, privind fics înainte). Și ce-i va folosi restimpul acela, dacă încurând va trebui să treacă în brațele altuia, zmulgându-se tot cu durere, dacă vieța ei întreagă nu va fi decât experimentări cu aceleși apariții pe cari le-a cunoscut mincinoase? Va simți foarte îngrabă că nu trăește, ci joacă pe sârmă un joc ciudat și primejdios.

Femeea: (cu aprindere). Dar ce voești să faci o biată femeie setoasă de-o rază de soare? O femeie condamnată, ca ea, la același trai năcăjit într'o casă săracă? Vai, noi simțim mai intensiv decât voi! Noi nu ne putem mulțumi cu recile argumente ale rațiunii. Noi vrem fericire, iubire, vieță caldă. Vrem să trăim. Voi, tot judecând, tot cufundându-vă în gânduri, nu mai vedeți

decât un schelet al vieții și acela ni-l arătați, acela-l va fi arătat mereu Marin Elenuței. (Tot mai agitată). Vor fi fost clipe când ea va fi simțit scheletul acela apropiindu-se de ea. Vai, în noaptea asta care ne-o arătați, să ne spuneți de unde să iee o femeie raza de soare? De unde? (Suspină încet, cu batista la ochi).

Bărbatul: (se zgudue, o privește cu durere adâncă). De unde este. Din laturea a doua a realității, din laturea ei de lumină. S-avem tăria s-o privim. Elenuța să fi avut tăria să răscolească spuza, să caute și părțile frumoase din sufletul lui Marin. (Cu notărare). Nu plânge, e o nenorocire, care, cred, se poate drege. Asupra unui fapt cred că avem aceeaș convingere. Pe-o femeie cinstită nu patimi josnice pot face să-și înșele bărbatul.

Femeea: O, patimile! Cred că nici nu se gândesc la ele! Elenuța desigur nu se va fi gândit.

Bărbatul: Desgustul unei femei cinstite e totdeauna un desgust moral, nu-i așa?

Femeea: (din nou neliniștită). Pentruce mă întrebi pe mine asta? Îi incunjoară privirea lui ficsă. Eu de unde să știu?

Bărbatul: Așa ceva se simțește, nu se știe. Închipeți c-ai fi fost tu în locul Elenuței. O!... nu trebuie să te înspăimânți, îți inchipui numai. N-ai fi simțit un desgust față de ființa lui morală? Te întreb fiindcă am lipsă de un om care să-mi aproabe judecata mea.

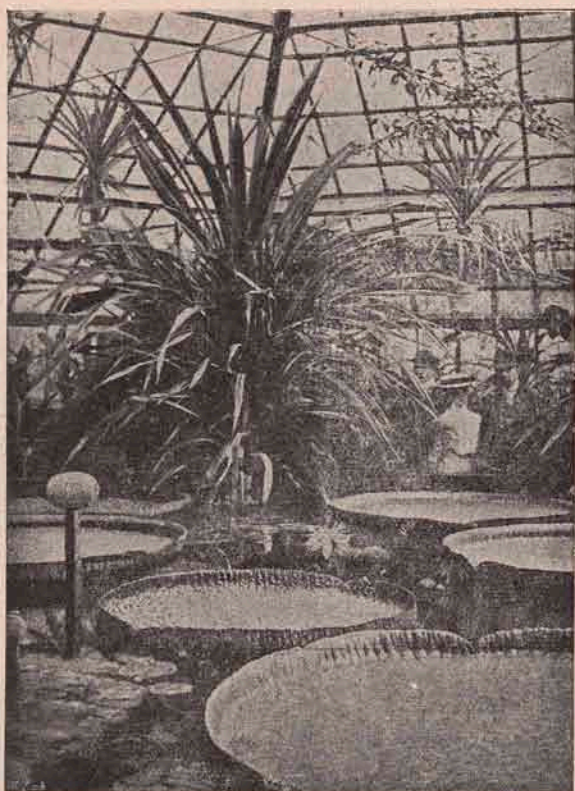
Femeea: (tot neliniștită, cu silă). Se poate să ai dreptate.

Bărbatul: rece. Atâta e de ajuns. Ni se pare că noi avem aceleași convingeri. Elenuța desgustată de monotonia vieții casnice, setoasă de-o rază de soare, se aruncă, după multe chibzueli, în brațele lui Pascu, numai ca să ajungă la aceeaș monotonie. Descopere în Marin o sumedenie de mici ori mari scăderi, se desgustă

Dela manevrele din Elveția: Soldații elvețieni trecând peste vârfurile înalte ale Alpilor, se coboară pe o coastă plină cu zăpadă.

Victoria Regia. Un exemplar splendid al acestei flori exotice, care se află în grădina botanică din Budapesta. Aici a fost adusă din America-de-sud. Are flori provăzute cu mici spini; ziua floarea ei e abia de 2½ cm., noaptea însă crește până la 30—40 cm. În noaptea cea dintâi a înfloririi își desfășură văzând cu ochii petalele și răspândește un miros de ananas. În Europa acest exemplar a fost adus în 1849.

și setoasă de-o rază de soare, de-un suflet ales, se aruncă în brațele lui Pascu numai ca să descopere același, ori mai mari scăderi și disgustul să-i fie și mai amar. Va da cu siguranță peste acelea defecte, din simplul motiv că și Pascu e om. Acum eu zic: divorțul e o prostie și o nenorocire. Marin să-și reprimească soția, și ea să cerce a descoperi raza de soare în sufletul bărbatului său. Nu va afla una, ci foarte multe, după cum a aflat scăderi foarte multe.

(Tac amândoi un restimp, Femeea se ridică de pe divan, dar șade din nou!)

Bărbatul: Nu e om care să nu poarte străluciri în suflet. Adevărat: unii mai multe, alții mai puține. Dar noi asta nu avem de unde o ști. Când ne aflăm mai întâi în fața realității, după ce împărăția închipuirilor a căzut, datorința noastră e ca aceasta realitate să nu ne înspăimânte cu stâncile colțuroase ce le poartă pe suprafață. Mai mult decât ori când în fața realității strigă sufletul nostru pe alt suflet. Și cine poate fi mai aproape de noi decât soțul de căsătorie? Să nu ne înfricăm de părțile rele ale unui suflet, să căutăm și vom descoperi celea bune. Azi o țignire de lumină, mâne alta. Cred că viețuirea împreună nici nu poate avea altă țintă mai frumoasă și mai înaltă decât cunoașterea împrumutată, tot mai adâncă alor două suflete, cu calitățile cele bune, nu numai cu cele rele. Atunci doi soți se vor vedea tot mai bine, se vor adânci unul în sufletul celuilalt, și pricepându-se tot mai bine vor pricepe tot mai mult viața, se va bucura unul de frumusețea celuilalt, vor vedea că-s doi vechi cunoscuți, puși să facă acelaș drum, se vor lua la braț și vor trece mai ușor prin viață. Adevărat că noi nu prea voim să vedem fericirea într'o astfel de viață!... Cum spui tu,

vrem fericire, iubire, viață caldă. Ne sfășiem în toate stâncile, dar nu spargem una să aflăm aurul ce se ascunde în sinul ei de peatră. Și ce e mai dureros, ne sfășiem zadarnic, căci soarele care ne trebuie nouă, care singur ne potolește setea de liniște, dacă nu de fericire, nu răsare din fisonomia cuiva, nici din bogăția ori poziția lui înaltă în societate, ci din sufletul nostru. Unii înțelegem mai de vreme adevărul acesta decât alții, și-atunci ni se spune că nu vedem decât scheletul vieții. Se vede că e dat ca fiecare să experimenteze cu propria lui ființă, ca să ajungă la adevăr.

Femeea: (gândindu-se par'că aiurea). Ar putea s'o mai primească Marin? Tu în locul lui ai primi-o?

Bărbatul: Da, eu aș primi-o cu siguranță.

Femeea: Ai putea să mai trăești cu dânsa?

Bărbatul: N'aș fi putut-o împiedeca, în locul lui Marin, dela o nenorocire. De a doua însă aș scăpa-o, se înțelege dacă ar voi dânsa. Și nu cred că, în locul lui Marin, aș trăi rău cu Elenuța. Ceeace ști din experiență e totdeauna mai prețios și mai durabil decât ce auzi ori înveți dela altul. Ea s'ar întoarce cu mult mai obicnuită de-a căuta realității în față, decât mai înainte.

Femeea: (zimbând dureros). Prețuiți așa de mult experiența și totuș faceți să sufere femeile despre cari numai ați bănui că se apropie de ea.

Bărbatul: Cred că pe mine trebuie să mă scoți dintre bărbații ăștia. Eu sunt pentru cea mai deplină libertate.

Femeea: (acelaș zimbet). Chiar când, de pildă, ar trebui să-mi dai mie aceasta libertate?

Bărbatul: Aceasta am înțeles-o. Și cei cari nu-s pentru libertate, n'au ce face: fiecare gândim și simțim ce vrem. Nime nu ne poate porunci.

Orice om e un stăpân, un împărat chiar dacă vrei. Neînsemnatele legi și convențiuni sunt numai fire de paiangen țesute în jurul nostru. Nu e lege ori cât de aspră care să nu fi fost călcată, și ori cui îi stă în putere să o înfrângă. Legile se calcă cu adevărat în noi înșine, nu afară de noi. Dar în noi suntem suverani fiecare; cârje a puterii ținem în mână conștiința noastră. Nu poți cere deci libertate dela mine; o ai în tine.

Femeea: Și ai privi în liniște cum m-aș folosi eu de libertatea ce mi-ai da-o?

Bărbatul: (rece). O să-ți spun o pildă din „O mie și una de nopți“, ca să vezi cum prețuesc ei libertatea. O fată frumoasă se iubea c'un tînăr, se jurară a nu se despărți niciodată. Părinții hotărâră altfel. Pe fată o măritară după altul, spre nemărginita durere a celor doi. Mireasa ca să-l mângăie pe iubitul ei, îi jură că n seara nunții va veni să i se dea lui. Și seara sosise și împodobită cu hainele de mireasă plângea cutremurându-se spre spaima bărbatului, care nu mai încetă s'o întrebe pentru ce plânge. În urmă tânăra mireasă îi spuse. Cât ce află dorința celor doi, mirele o lăsă să plece îndată, noaptea, la casa unde-o așteptă iubitul. Eși în noapte cu toate podoabele cele scumpe și alergă grăbită. Dar un tâlhar sare din întunec s'o despoaie de scumpeturi. Ci când află cine e, și unde mergea, auzind că tînărul bărbat i-a dat voe să meargă întâi la iubitul ei, tâlharul s'a pierdut înfricat în noapte. Ajunge mireasa, dar iubitul ei deodată când află că vine cu învoirea bărbatului, că s'a întâlnit c'un tâlhar și acela n'a răpit nici o comoară de pe dânsa, o trimite îndată și el să se întoarcă la bărbatul acela minunat. (Se ridică). Vai, dar am pierdut atâta timp cu pățania sârmanilor nostri prietini! (Se uită la cias). Sunt șase. Trebuie să merg la o conferință. În viață sunt chestii cu mult mai impor-

tante decât flecăriile acestea despre dragoste. (Privește prin geam). Te rog spune-i slujnicei să-mi aducă perde-siul și ploierul. S'a înourat bine afară. [Femeea ese].

Bărbatul: [scoate un plic și mai citește odată]. „Azi la șapte te aștept, ah, pentru întâia dată! În parcul superior, la intrare“. (Zimbește în sîtă). Vezi bine că fără „ah“ nu se poate. O să fiu și eu pe-acolo frățioare, și să nu crezi că vreau să te speriu. Vreau numai să te cunosc. Curiositatea, atîta feminin a mai rămas și în mine.

(Femeea reintră cu ploierul și pardesiul).

Femeea: Picură.

Bărbatul: Tu ești azi undeva?

Femeea: Nu cred. Plouă. Aveam de gând să merg până la tușica.

Bărbatul: Adio.

Femeea: Adio! [Îl petrece până la ușe. Apoi se întoarce, șade iar în colțul divanului. După un restimp de gândire adîncă se ridică și începe să-și aleagă toaleta pentru a eși. O pălărie, o jachetă le pune pe divan. Umblă cu mișcări oboseite. Dar când să se îmbrace, nu mai simte nici o putere într'însa. Mănile-i cad oboseite dealungul trupului. Oțtează încet, și se lasă pe divan. După o pauză chiamă servitoarea. Fata intră. Vorbește foarte distrată cu servitoarea].

— Vino Marie, vino de-mi ajută să mă îmbrac.

Slujnica: Ese doamna?

Femeea: Aș vrea să merg la mătușica. Mai ploaie?

Slujnica: Nu mai plouă. A încetat vîntul.

Femeea: Ia rochia aceea (îi arată în dulap). Așa. Adă și pălăria cea neagră. [O aduce]. Dar ce ai, Mario, pari așa de supărată. Ce ți s'a întâmplat?

Slujnica: (o privește mirată). N'am nimic, doamnă. Sunt ca și altădată.

[Femeea tace. Slujnica aduce bluza, etc. din dulap].

Femeea: Îți place ție la noi, Mario?

Slujnica: [mirată]. Îmi place doamnă. N'am de ce să mă plîng.

Femeea: Adu-mi paltonașul acela (îl arată. Îl aduce). Spui că bate vîntul?

Slujnica: Da. Însă nu-i rece. Până unde vrea doamna să meargă nu-i nevoie de palton.

Femeea: Adevărat, până la mătușica nu-i departe. (Slujnica așteaptă să-i ajute la îmbrăcat).

Slujnica: Nu poftiți să v'ajut?

Femeea: Să-mi ajuți? O, nu. Rămân acasă. Mi-e frig. (Se ghemuește în colțul divanului, cătră slujnică). Poți să eși. A, ba nu, pune vestmintele la loc mai întai. (Fata le pune apoi ese cu pași ușori). Mă va aștepta de sigur! Întăia întălnire ce-i dau. Dar n'am ce-i face! Mă simt așa de slabă astăzi. Îmi pare că-s după boală. Vai, bărbatul meu n'a bănuț nimic, nimic, nimic! El, cu gândurile lui (se mișcă pe divan). Îmi vine așa ca un leșin. Sunt prea slăbită, azi nu mă pot duce! Dar cel puțin să-i scriu un șir! Să-i spun că azi nu pot. Dar mâne, ori poimăne. Oricând altădată, numai nu azi! (Se ridică, ia hărtie, condei, călămară, șade la masă. Întinge condeiul, dar rămăne cu el în mână). Ce să-i scriu? Măne? poimăne? Când? Și să-l rog să nu mai vină pe la mine! Pentru ce să-l opresc? între noi n'a fost până acum nimic nepermis. Să vină dacă vrea. (Înmoaie din nou condeiul dar rămăne din nou cu el în mână). Ce zi să aleg: marți, joi? Ce greu e să alegi, uneori! Și mi-e și rău, mi-e frig, mi-e pustiș par'că sufletul. Ce să-i scriu? Nu, asta nul! Să nu ne mai vedem! Pentruce să nu ne mai vedem? Ar fi prea trist! Așa! Ar fi trist. (Cearcă din nou să scrie dar nu reușește). O singură frază îmi vine în condei! intr'adevăr e ciudat! Asta singură par'că aș putea s'o scriu. O mângăere trebuie să-i trimit, o vorbă bună. Vai, dar cât de greu iasă din gura noastră uneori o

vorbă bună! Îmi pare că mi s'a închis sufletul. (Se ridică, se plimbă agitată. Șade iar, ia condeiul și scrie „De azi încolo între noi toate s'au sfârșit. Adio“. Citește fraza și se înfioară). N'am voit să scriu asta! Să nu mai fiu stăpână pe voința, pe mâna mea? (Scrie din nou, pe altă hărtie. Dar când o citește aude aceeaș frază). E îngrozitor, Dumnezeu! Înebunesc ori ce-i cu mine? (Scrie pe a treia hărtie, după aceea așteaptă un restimp îndelungat cu condeiul în mână. Aceeaș frază. O aude, dar nu mai zice nimic, ci cu fața, cu privirea înlemnită închide hărtia în plic și-l adresează. Chiamă slujnica, i-l dă să-l ducă la poștă, făcându-i niște semne. Se ghemuește în colțul divanului și începe să suspine. Afară bate vîntul. S'aude în merii dela ferestre. Bate tot mai tare, și plînsul femeii crește mereu, până ce în urmă par'că acelaș hohot e și în casă și afară. Când vine bărbatul o află tot plîngând. El se face că nu bagă de seamă nimic).

Bărbatul: (cu voioșie). A bătut un vînt strajnic, dar ne-a scăpat de ploaie. Toți norii i-a împrăștiat. O s'avem o noapte limpede și liniștită. Fie laudată puterea marilor furtuni.

— Cortina. —

○ ○ ○

Căntece

I.

*Oltule, ce furi iubirea
Fetelor din două țări
Zvăpăiat ești astă-seară
Ca și-n celelalte sări.*

*Fermecatu-ne-ai pe semne
Că ne-am îndrăgii de tine
Și de-apurarea în cale
Îți ieșim cu vase pline.*

*Tindem hora? Iei cavalul
Și tu cânti, și noi jucăm.
Stăm la sfat? Ne iei cuvântul
Și la basmu-ți ascultăm.*

*Când ne depărtăm cu jale
Tu ne chemi și ne mângăi, —
De-ai putea să stingi, pribege,
Focul dragostei dintăi!*

II.

*Zei cad, eroi mor,
Neamuri pier în noapte
Și-n uitare se 'nvălesc
Gânduri mari și fapte.*

*Numai tu 'nflorești mereu
Dragoste nebună
Și din visuri ți-'mpletești
Tânăra cunună.*

*Sub privirea ta de foc
Rănille s'alină,
Din noiaș de patimi faci
Veselă grădină.*

*Trecătorii cântăreți
Cănte-și nemurirea,
Dar eu ție mă închin
Și îți cânt măvirea!*

I. U. Soricu.

SĂPTĂMÂNA LITERARĂ

D. TOMESCU

Țăranul nostru se lasă condus de-o mulțime de *semne* când e vorba de *prevederea* lucrurilor care au să se întâmple. I-a cântat coțofana în salcâmul din fața casei? Cât de curând are să-i vină o rudă sau un prieten. S-a suit găina pe spatele vacii? — E semn de moarte. A văzut scroafa umblând cu paiu-n gură? — Semn că se strică vremea. Ei bine, și-n viața noastră literară avem un asemenea semn: ori de câte ori apare Macedonsky pe străzile Bucureștiului, să știți că-i vremea rea. E acesta un semn al nostru pe care-am putea foarte bine să-l numim *semnul astronomic* în mișcarea literară. Și dimpotrivă: a plecat Macedonsky spre Paris? — e cel mai bun semn, că vremea s-a îndreptat.

Macedonsky nu poate trăi de cât într'un mediu de confuziune și de dezordine și eră firesc ca epoca literară de aztăzi, epocă de șiretlicuri și de strategie pariziană, să-l aducă din nou în cercurile noastre literare. Cum în pragul fiecărei toamne, păsările călătoare pornesc în pâlcuri spre ținuturile mai călduroase, tot așa și pribeagul Macedonsky se călătorește întotdeauna spre locurile unde-i dezordine mai multă. Dezordinea-l atrage, îi priește. Sunt aproape trei săptămâni de când își face apariția în fiecare zi la una din cele mai cercetate cafenele din București. „Flacăra“, cunoscuta revistă de-un ban, care se îndeltnicește de-un timp încoace cu desgroparea tuturor fosilelor literare, l-a primit cu laude cât se poate de umflăte, i-a publicat o poezie și l-a asigurat de-o celebritate cât mai ne întârziată, iar „Rampa“, acest mușchiu care trăește pe trunchiul „anarhiei literare“, ne vorbește în vre-o patru numere de-a rândul, despre „un mare poet nedreptățit: Al. Macedonsky“.

L-am văzut și eu săptămâna trecută. Ceva mai

Dela manevrele împărătești: Odaia de dormit a moștenitorului de tron: Francisc Ferdinand, în Mezőhegyes.

mult: l-am și cunoscut, și în clipa când i-am simțit mâna lui de staroste îmbătrânit al unor lupte literare ce nu mai sunt, am fost pătruns de-o adâncă înduioșare. Se uită la mine, și-n privirea lui mi se părea că citesc: Dumneata, mă rog, n-ai putea să mă ajuți cu ceva pentru căpătarea gloriei mele literare?

Ca un veteran care colindă, cu decorația înfiptă în piept, plângându-se la toată lumea că nu i s-a dat pământ în Dobrogea, așa colindă Macedonsky și se plânge tuturor că lui nu i s-a dat nici măcar un petec de „glorie“ în regatul literaturii românești. Sunt ani de zile de când umblă să se reabiliteze și să-și capete recunoașterea în literatura noastră. Din răstimp în răstimp, dă câte-o raită prin București, pipăe terenul, miroasă împrejurările literare, își adună „efebii“ de prin curțile streine și când socotește clipa nimerită, încearcă asaltul menit să-l ridice dintr'odată pe culmile gloriei neperitoare. Totdeauna însă lumea l-a primit cu răs și cu batjocură și totdeauna „maestrul“ s'a refugiat în haosul din Paris, așteptând cu o minunată răbdare sosirea unor vremuri mai priincioase pentru un al douilea asalt. E, de sigur, cum nu se poate mai înduioșător omul acesta. Acum trei sau patru ani, a încercat un asalt prin „Revista Clasică“, o revistă întemeiată anume pentru răspândirea în public a poeziilor sale. Astăzi răsare din nou în mijlocul nostru, pentru a-și formula înc'odată plângerile lui de maestru nedreptățit, și trebuie să recunoaștem, că niciodată nu și-a ales un moment mai priincios. Maestrul a pipăit bine terenul și s-a convins că în actuala stare de dezordine *strategia literară* poate să îndeplinească cele mai mari minuni. Vom azistă poate la o adevărată coaliție ținând să ridice maestrului pribeag un pedestal cât de mic, alătura de-atâtea pedestale de nisip improvizate prin reclama pripită a precupeților literari.

Noi însă știm un lucru: în opera literară a unui scriitor adevărat se cuprinde o *putere* pe care societatea se grăbește totdeauna s-o utilizeze pentru necesitățile sufletești. Ori unde s-ar găsi această *putere*, societatea va căuta s-o desgroape și s-o prindă în marele lanț de puteri prin care se întreține viața morală a unui grup de oameni. O operă literară nu înrăurește cu *voința* noastră, cu îngăduirea unuia sau a altuia, ci ea se impune prin puterea pe care o are de a ne deschide perspectiva unor nouă *posibilități* în viață, se impune prin ceia ce găsim în ea *decisiv* și *final*. Să tot vrei ca floarea pe care-o ții în mână să nu-ți mai trimită mireazma ei, și totuș această mireazmă se va înălța necontentit din cele câteva petale grupate în jurul staminelor suptiri.

Câteva frunzișoare și câteva fire de stamine numai, dar au tot ce le trebuie pentru a elaboră mireazma care te face să ghicești

de departe că în cutare loc stă pitit un fir răzleț de tămâioară.

Și e cu puțință oare să ținem noi în mijlocul nostru de atâta vreme o mare operă literară fără ca societatea noastră s-o utilizeze pentru necesitățile ei sufletești?

Să fie prin urmare adevărat că avem între noi „un mare poet nedreptățit“? — E unul nu cred. Și chiar de-ar fi dl Macedonsky un mare poet, e totuș cum se poate mai desgustător să-l vedem mereu gonind după „recunoaștere“, pentru căpătarea căreia descalecă în București din trei în trei ani. O, maestre! Nu știi dumneata cum cântă privighitoarea? — Noaptea, în colțuri de grădină neumbrate, în tufișuri singuratic. Și noi îi căutam cântecul și-l primim în sufletul nostru. Venit-a ea vreodată să ne întrebe: plăcutu-v-a cântecul meu? Niciodată nu ne-a întrebat, maestre, și totuș ea cântă și va cânta mereu, chiar de-ar fi să rămână singură pe un pământ pustiit de oameni.

O O O

Adeseori când stai la geamuri...

*Adeseori, când stai la geamuri, nu simți în gândul tău pustiu
Cum trece vremea și ne 'ngroapă în uriașul ei sicriu...?
Resfrângeri dragi din zile moarte alergă atunci să le săruși
Urcând pe treptele de piatră în turnul anilor pierduți...
Zărești departe 'n zare par'că, o casă veche lâng'un lac,
Faci scurt popas... ascuți în tăină, cum toate trestile tac,
Și iar pornești..*

Dela fereastră îți râde dulce chipul ei...

Tresai pe-o clipă-așa 'n neștire: s'au pus să cânte mândri tei.

*Te muștră glasuri de talangă și-n fermecatul lor parfum
Privești cu ochii plini de lacrimi, cum cade negura pe drum,
Domol vederile-ți se 'ntunec și treaz acum, ca dintr'un vis
Te vezi sub dăra unui fulger aproape de-un mormânt deschis...
...Tăișele de săbii plouă, — te-a 'nvins un nesfârșit fior,
Îți pipăi tâmpla 'njerbântată și nu 'nțelegi ce răni te dor.*

*Atâta doar simțești din toate, că porți cu tine-un cimitir
În care clipă după clipă cresc crucile de piatră 'n șir...*

T. Murășan.

O O O

Flori...

*Flori albe, roși, dragi soli de primăvară,
Iar luminați cu vraja voastră firea...
Dar dacă'n suflete s'a stins iubirea,
Puteți-o oare re'noiă voi iară?*

*Sau desnădejdea dacă mă'mpressoară
Și inima-mi se rupe biată'n două,
Putea-i-veți da voi îndrăzneală nouă,
Flori albe, roși, dragi soli de primăvară?...*

† ELENA DINULESCU

O O O

ICOANE DIN NATURĂ

T. L. BLAGA

Citesc în *Natur*, publicația unei societăți de naturaliști germani, următoarele tablouri din natură:

Un soare răsător, auriu, vărsat peste câmpii și livezi. E des de dimineață. Soarele abia s'a ridicat puțin deasupra orizontului. Pe ierburi și pe flori schin-tează miliarde de picuri de rouă, tot cuprinsul pare a fi presărat cu diamante. Ici colo se înalță din arături câte o ciocârlie, își dapănă cântecul de laudă și se cufundă drept în sus în înălțimile albastre ale eterului. În pădurea din apropiere se deșteaptă cea dintâi vieață. Mii de paseri își întonează cântecul de dimineață...

— Tot mai sus și mai sus se înalță sfera de foc a astrului de zi. Picurii de rouă au evaporat, sau au fost absorbiți de insecte setoase. Iar împrejur, de-alatul câmpiilor s'a început munca de zi a oamenilor. Cântăreții pădurilor au amuțit...

Și tot mai sus se înalță soarele. A ajuns deja în zenit și razele sale transformă atmosfera într'o masă arzătoare. Omul caută umbra arborilor, pentru a se odihni în ceasurile cele mai fierbinți. E liniște completă, numai un bâzâit special umple aerul încălzit. Milioane de insecte dau ocol în jurul florilor obosite. Albine, muște și fel și fel de gândaci dansează în luctoarele valuri de aer. Fluturi ușurei fâlfăie dela floare la floare...

Soarele se apleacă tot mai mult și mai mult către apus și se apropie de un părete de nour greu, întunecos, care învălește întreg orizontul dela apus cât poate străbate privirea. Aerul devine înădușit și păcios. Respirația trece aproape în încordare. Cel dintâi fulger palid sparge atunci peretele amenințător, și, în acelaș moment, viforul alungă și înalță înaintea sa nouri grei de praf. Deodată se trezește pretutindeni o nouă vieață. Paserile caută în grabă scutul de verdeață al pădurii. Oamenii aleargă pentru a ajunge încă înainte de izbucnirea furtunii în sat. Păstorii și turmele fug către grajduri. Copiii scot țipete de spaimă înădușite. Atunci vieața tace și numai furtuna vorbește...

Și iarăș două ore mai târziu. La răsărit se mai zărește încă din când în când câte un fulger. Dinspre apus însă soarele își trimite ultimile sale raze peste pământul înviorat aruncând un vâl de aur peste vârful dealurilor și creștetele arborilor. Viața la câmp și la pădure s'a trezit din nou. O adiere de eliberare a străbătut întreagă natura.

Un alt tablou.... O ceață deasă, albă zace deasupra pământului și împiedecă orice vedere în distanță. E o clocotire și o forfotire întocmai ca în căldarea unei vrăjitoare. Aici se rupe un polog și se pierde înălțat de vârtejul unui vânt proaspăt de dimineață, dincolo se frământă întrolaltă masse mari de neguri, se urcă în înălțimi și iarăș cad. Din când în când fulgeră raze năbușite, aurii prin marea de ceață. Vântul de dimineață crește. Bucățile ce le desprinde, devin tot

Dela manevrele din Elveția: Primirea Împăratului Wilhelm al Germaniei, care a participat ca oaspe la manevrele din Elveția.

mai mari, iar vâlul așezat peste pământ devine din ce în ce mai streveziu. Aerul se încălzește în mod simțitor. Deodată încep masele să se miște tot mai repede și mai repede și nu trece mult pentruce întregă formațiunea ușoară să se împrăștie. Soarele se înalță învingător pe bolta dela răsărit și înaintea privirii mărginite cu puțin înainte se desfășoară priveliștea cea mai grandioasă departe peste valea fluviului până dincolo la înălțimile celuilalt țarm, a cărui prăpastii și culmi sunt acoperite cu păduri nemărginite. Culorile mai înalte surii ale pădurilor se deschid din ce în ce cu cât se înalță soarele, pânăce în sfârșit pădurea apare înaintea ochilor noștri în splendoarea culorilor variate de toamnă.

Și iarăș un alt tablou.... Cât poate străbate ochiul, se întinde un covor alb. Câmpii nemărginite de zăpadă până la orizont. Drumul de țară de mai încolo se distinge de împrejurimea sa numai prin ogășile, ce apar mai întunecoase. Ici colo se leagănă cu bățai grele din aripi câte-un corb, invocând parecă și mai intensiv în ochii singuratecului călător imaginea morții. În pădure domnește o liniște sfântă neîntreruptă de nimic. Crengile brazilor se apleacă sub povoaara de zăpadă. Toate cărările și potecile sunt acoperite de omăt. O singurătată sublimă stăpânește întregă natura.

În chipul acesta am putea dăpână gândurile noastre tot mai departe vrăjind tot alte și alte icoane nouă înaintea ochiului sufletesc. Fiecare altcum, fiecare frumoasă în felul său. Cine ar putea spune, când e mai frumoasă natura?

Bucurie și plăcere natural că nu-i face, decât adevăratului prietin al naturii. Orășanul încarnat și cel, căruia îi place să păzească odaia, altcum vor simți ca el. Acestora vara le e prea caldă și prea prăfoasă, iarna prea rece și prea umedă. Toamna le e frică, că ceața le atacă sănătatea. Iar dacă încerci să le schițezi natura, așa cum îți apare ție, ceea ce vezi zilnic, ceea ce-ți umple sufletul de bucurie și ceea ce te întinerește și te face sănătos, atunci te pomenești că dau mâhnii

din cap numindu-te entusiast și fantast, sau în cazul cel mai bun îți atribue anumite înclinații poetice. Și poezia după concepția ei se ține de artele, cari nu prea aduc pâne.

Acelora nu le vorbesc acum, căci și așa nu mă înțeleg. Ție însă prietin al naturii vreau să-ți arăt o cale, care te unește și mai strâns cu ea, care îți mărește bucuria sinceră și mai mult, dacă o urmezi, care îți dă posibilitatea să duci cu tine până în anii târzii poezia, pe care o varsă primăvara, vară, toamna și iarna în sufletul acelorora, cari trăesc în ele și împreună cu ele, nu în interiorul pereților nebușitori ai orașelor mari, ci afară sub cupola fără margini a bolții cerești.

Nu ai simțit tu adesea dorința arzătoare în tine de a ficsă într'un tablou admirabilele icoane ce ți-s-au oferit, a le ficsă însă întocmai așa cum le-ai văzut, cum ți-au apărut într'un anumit moment, când soarele se află tocmai în colțul pădurii desenând umbrele svelte ale arborilor pe arătura proaspătă, sau când din dosul coperișelor roșii ale sătulețului îndepărtat se urcă pe rețele negru de nour și turma de oi alergă pe drumul de țară stărnind nouri de praf în urma sa? În astfel de momente poate ți-ai adus aminte de instrucția de desen de mult uitată, ai scos repede creion și hârtie și ai încercat a ficsă tabloul. Ceeace s'a născut însă pe hârtie eră de tot altceva, ca ceea ce se află înaintea ta. Descurajat ai pus recvisitele la o parte și pe lângă un oftat ușor te-ai împăcat cu ce nu se poate.

Pentru ce să renunți? Nu te-ai gândit niciodată, că ecisistă totuș un mijloc de a produce tablouri reale și dacă nu ți-e dat să poți purtă creion și penel? N'ai admirat niciodată acele chipuri mici fermecătoare, pe cari le-a vrăjit cu aparatul fotografic un amator cu înclnări artistice, poetice și care a învățat a privi? Înțeleg partii de-acelea mici și draguțe din natură scaldate într'un farmec, cum nici pictorul nu e în stare să-l ficseze mai bine în pânzele sale?

Încearcă-ți odată norocul. Comunicația ta intimă cu natura te-a învățat să privești cu alți ochi, nu ca oamenii de toate zilele. Gustul tău e nobilitat, încât singur în tine se află ascunsă puțină natură de artist. E micuț aparatul, ce ai să-l iai cu tine în excursiile tale, dar e un aparat fermecat în înțelesul cel mai frumos al cuvântului. Minuni va face cu tine, pe cari azi le crezi cu neputință. De ani de zile îți petreci ceasurile libere în natura nefalsificată și ești de părerea, că o cunoști, că nu-ți mai poate oferi nimic nou, deși simți bucurie de fiecare dată când se reîntorc cele vechi. Iată-te acum că ieși pentru întâia dată cu camera fotografică cu firmă intenție de a crea tablouri și începi a căută motive. Și atunci deodată ți se deschid ochii scrutând jurul cu alte priviri, cu altă înțelegere. Natura îți desvălește taine și intimități, cari mai înainte ți-au scăpat din vedere și pe zi ce merge îți oferă alte și alte bucurii noi.

Și dacă sub mâna ta tot mai iscusită se naște

din ce în ce chipul, pe care însuși l-ai creat, în care ți-ai depus propria-ți simțire, atunci s'a stabilit legătura tainică între tine și natură, îți crește mândria, conștiința de sine și vei fi mulțumitor, că ți-s'a indicat calea aceasta.

O O O

MISTERUL POETULUI

Roman de ANTONIO FOGAZZARO

Trad. din italienește de: D. TOMESCU

— 28 —

XXIX.

Dupăce mi-am rânduit afacerile pentru câtăva vreme, am plecat spră Milan, apucând linia Gottard. Am ajuns la Magonza în sara zilei de 24 Iunie, venind dela Frankfurt. Îmi intrase în cap gândul, că și Violet aveă să treacă prin acele locuri, și luasem acest înconjur anevoios, numai ca să pot face, cel puțin în parte, acelaș drum ca și ea.

Ajungând la podul de fer de pe Rin, am fost cuprins de-o mare zguduire. Cu mulți ani înainte, văzusem Rinul la izvoarele lui din Rheinwaldhorn. Eram pe atunci în cea dintâi tinerețe a mea, și aveam mintea încărcată cu versurile lui Heine, cu baladele din *Wunderhorn* și cu chipuri germane, începând cu Criemhilt și cu Hagen și sfârșind cu Trompetul din Sakkingen. Pentru mine, apele Rinului ascundeau în sânul lor o comoară de poezie fantastică, mai presus de aceea a Poemului Nibelungilor; singur numele lui mă umplea de beție și multă vreme n-am nutrit alt vis, decât să-l văd în cea mai falnică înfățișare a lui, între Worms și Colonia.

Nu știu ce vor fi sărbătorind, în sara aceea, la Magonza. Vestitul Rin eră încărcat cu bărci, și presărat cu lumini rătăcitoare; întruna plecau și veniau încet vapoare, pe bordul cărora răsunau muzici și se sloboziau focuri de artificii; din depărtare izvoră lumina argintie a unui far electric și se așterneă în tremurări ușoare peste case și peste țărnișii cutropiți de popor. Nu crezusem niciodată ca, la Magonza, Rinul să fie chiar așa de larg și de măreț, și în cea dintâi clipă am avut o impresie de uimire; numai decât însă am uitat priveliștea înconjurătoare, și m-am gândit numai că apa aceea călătoare m-ar fi putut duce acolo, departe, dincolo de lumini și de bărci, în lumea aceea misterioasă a umbrelor îndepărtate, în acel necunoscut Rudesheim, m-ar fi putut duce în țara ei.

Tot în sara aceea, m-am plimbat dealungul Rinului. Întunerecul groaznic care căptușea cerul, luminile rătăcitoare de pe Rin, mulțimea aceea tăcută și nemșcată de pe țărniș, cântecul triumfător al muzicilor, cu care se amestecă din când în când mugetul fiarelor întăritate dintr'o menagerie din apropiere, toate astea alcătuiau o priveliște sărbătorească, și totdeodată lugubră, care-mi insuflă gânduri sinistre. Am plecat de acolo numai decât, am pornit așa în neștire pe cărări deșerte, și m-am pomenit deodată în preajma uriașului

Dom, împresurat de cea mai adâncă liniște. M-am oprit se privesc nelămurita măreție a cupolelor și a turlelor, ascunse în întunerec. Acolo, mi-am regăsit adâncă mea bucurie, și m-am întors apoi la hotel.

XXX.

— Din caiet. —

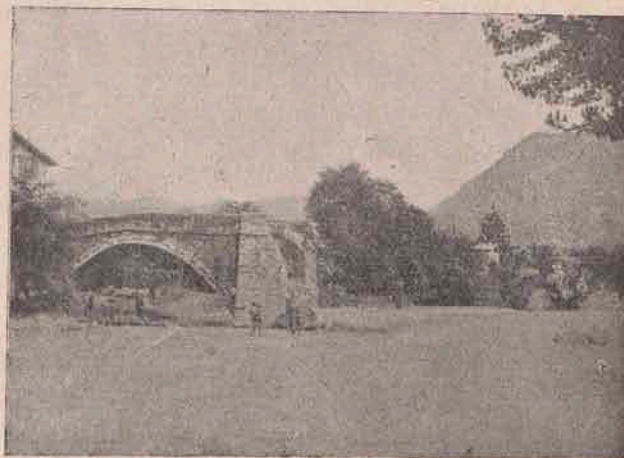
Magonza, Hotel Karpfen, 24 Iunie.

Vei vreă poate să știi, prietina mea, ceea ce am simțit eu în sara asta la Magonza. Am simțit, iată, că mă găsesc pe pragul eternității. Și în sara aceea dintâi, când ți-am auzit glasul tău, am avut acelaș simțământ; în vremea aceea însă, poarta eternității îmi eră închisă. Acum, iubita mea, eu sunt tu, poarta e deschisă, aud glasul tău, simt că ființa mea se reînnoește și că pătrund într'o lume superioară. Poatecă eu, draga mea, mă fac vinovat de păcatul îngâmării; mi se pare, vezi, că nici o altă iubire de pe lumea asta nu se aseamănă cu iubirea noastră; mi se pare că într'adevăr, suntem uniți în Dumnezeu; gândul ăsta mă amețește, mă îmbată! Și tu, iubita mea, și tu să crezi tot așa!

Noaptea asta, pe când contemplan vârfurile întunecate ale catedralei, am fost cuprins de avântul acestei credințe, și mi-am ridicat spre cer mâinile împreunate. Tu ești aceea, care-mi vei primeni sufletul. Dacă ai ști tu... Eu sunt acum ca un copil, care simte că se preschimbă în flăcău, și din această pricină e cuprins de friguri. Și tinerețea mea, viața întreagă, puterea și bucuria mea ești tu. Tu ai să mă faci ceea ce voiu fi întotdeauna, pentrucă tinerețea asta care începe acum este veșnică. Crezi tu? Știi tu, că noi intrăm în lumea eternității? Apropie-te, apropie-te de mine, pentrucă și tu vei fi reînnoită odată cu mine. Toată tristețea ta, toate îndoielile, toată amărăciunea sufletului tău și toate urmele unei vieți nedesăvârșite vor cădea, se vor risipi. Poți tu să-ți închipui, vremea aceea care va veni în urmă?

Ascultă ce-ți spun, iubirea mea; noi încă nu putem vedea bine.

Când vom fi *unul singur*, nu ne vom mai putea zice unul altuia: „Tu ești viața, puterea și bucuria“;

Cutremurul de pământ din Turcia: Podul secular de lângă Myriofito, pe care cutremurul l-a ruinat.

ochii noștri însă se vor deschide, iar noi, căutând în inima noastră, în gândurile noastre, pretutindenii și în totul căutând iubirea nesfârșită, îi vom zice ei, și veșnic numai ei: „Tu ești vieța, puterea și bucuria noastră!“ Unde vei fi tu acum, în clipa asta? Adio! Te iubesc!

(Versuri plătuite sara asta în tren, pe drumul ferat dintre Francfurt și Magonza, nedisciplinate și ne-supuse disciplinei):

Trenul aleargă și bubue'n noapte:
Cu ochiul țintit spre lampa ce tremură,
Visul mai sboară spre blânda făptură
A gingașei mele lubite, care stă acum
Gândind numai la mine, și gândind la mine
Se lasă purtată pe aripi de vise.
Trenul aleargă și bubue'n noapte.
Contemplând lumina austeră a nemișcatelor stele,
Contemplând adâncimile negre ale nopții,
Gândul meu sboară numai la ea:
Numai pe ea o văd și-o sorb numai pe ea,
Pe ea care-i pretutindenii, în cer și-n noapte,
În aerul ce-alunecă fără să-l simt,
În sufletul meu cuprins de-o dulce beție;
Și-i aud inima care bate, care bate mereu,
Și glasul ei tăiat de suspinuri
Care-mi spune: „Vino, vino,
Mă dau cu totul ție“.
Trenul aleargă și bubue-n noapte.

XXXI.

În ziua de 25 Iunie, dimineața, la șapte și jumătate, am plecat din Magonza, cu vaporul *Loreley*. Plouă și suflă vântul; zmeritele țârmuri și insulele fluviului, cu plopii lor urieși, se perdeau în urmă, în învăliurea deasă a ceții. Culmile lui Taunus nu se vedeau în întregime; drept vorbind, se vedeau ceva mai mult decât talazurile gălbui brăzdate de vapor.

Însfârșit, la spatele unor copaci înalți dintr'o insulă, se ivi înainte-ne Rüdeshheim.

Am coborât la hotelul Krass. Știam bine că Violet nu se află în Rüdeshheim; cu toate astea însă așteptarea venirii ei, presimțirea unor clipe fericite, nesiguranța de cum, unde și când aveam să-i vorbesc, îmi pricinuiră o puternică bătae a inimii, îndată ce am pus piciorul pe uscat. Priviam cu nesaț casele, fluviul și colinele acestui cuprins, care trebuia să-mi devină familiar și scump, mai mult ca oricare altul. La hotel Krass mi-au dat o cameră micuță, lângă sala de mâncare. Singura fereastră a camerei mele se deschidea spre grădinița cu boltă a hotelului, un mic paradis de umbră, de verdeață și de trandafiri; dincolo de grădiniță, se vedeă calea ferată, apele verzui ale fluviului și înălțimile lui Rochusberg.

Totul eră nou pentru mine, și cu toate astea nimic nu-mi părea strein.

Am întrebat numai decât pe camerier, un cocoșat guraliv, dacă cumva se află în Rüdeshheim o familie Steele. Acesta, căscând ochii mari, în chip de mirare, mi-a răspuns că da. Domnul Paul Steele și doamna soția sa erau socotiți printre persoanele cele mai distinse din ținut. Aveau cele mai bune dealuri cu vii subt Niederwald și pe Rochusberg, precum și un mare

palat la Magonza. Călătoriau foarte mult; camerierul credea că în clipa aceea trebuie să fie absenți; îmi făgădui însă, cu orice preț, informațiuni precise.

Într'adevăr, am aflat dela el mai târziu, că se aflau la Francfurt și că chiar în dimineața aceea telegrafiasară să le trimită niște lucruri la Magonza, unde aveau de gând să rămână câteva zile. Nu perdui o singură clipă și scrisei Violetei, ca să-i dau de știre unde mă aflu. În nesiguranța mea am făcut două scrisori, una am trimis-o la Nürenberg și pe cealaltă la Magonza.

După aceea l-am rugat să-mi arate casa familiei Steele, o vilă mică, elegantă, în stil german antic, așezată în partea dinspre răsărit, lângă întretăierea străzi Geisenheim cu calea ferată.

În a doua sară dela sosirea mea, am primit acest bilet dela Magonza:

„Trebuie să rămânem aici o săptămână, am obținut însă să plecăm mâine dimineață. O, nu pot, nu pot să mai stau departe de dumneata! Sufletul meu e mai mult ca oricând al dumatăle, numai al dumatăle; în depărtare însă, sunt mereu frământată de vechile remușcări. Nu vreau să le mai ascult și sufăr, sufăr mult și simt o nesfârșită și neînvinșă trebuință de a fi cu dumneata. Prietina mea dorește să călătorească noaptea; vom pleca prin urmare cu trenul țârmului stâng, care sosește la Bingen înaintea celuilalt. Familia Steele are multe lucruri de rânduit acolo și nu știm când vom porni spre Rüdeshheim. Dacă dta auzi trenul, așează o lumină la fereastră; cred că am s-o văd destul de bine și de pe țârmul de dincoace al Rinului și voi fi neînchipuit de fericită, când voi vedea-o.

„Să nu veniți la Bingen și nici să nu căutați să mă vedeți în drumul nostru dela debarcaderul din Rüdeshheim la vila familiei Steele. Veniți la vilă la orele cincii; atunci ne vom întâlni cu siguranță.

„Adio, adio. *I love you,*

V. Y.“

XXXII.

— Din caiet. —

Trenul zbură spre zări depărtate
Vuetând în negura noții,
Tremurând cu lampa'n mână,
Am eșit afară, în balconul meu.

În vale, departe, tu fugeai mereu
Purtată de trenul fugar,
Și ca o stea'ndepărtată vedeai
Din zboru-ți fereastră-mi luminată.

Eu te strângeam atunci la sânu-mi
Într'o fulgerare a gândului meu.
Și tu atunci, și tu m'ai strâns la sânul tău
În cea mai adâncă taină.

Roatele fugarului se avântau în napte;
Ci eu stăteam, nemișcat, de veghe'n balcon,
Și contemplam negura goală
Și-ascultam liniștea din noapte.

— urmează —

O O O

BARBARISMELE LIMBEI NOASTRE

— UN CUVÂNT NOU —

„Vorbiți, scrieți românește
Pentru Dumnezeu!“

G. STON

DI I. Irimescu-Cândești, colaborator al ziarului „Viitorul“ în Nr. 1650 dela 11 Sept. v. sub rubrica „Însemnări cu rost“ și sub titlul „Cei mici...“ ne-a dat o schiță interesantă prin care analizează sufletește o nouă specie de meseriași ce au apărut în țara noastră: pe *lustruitorii de ghet*.

Domnia sa pe acești *mari* meșteri îi numește *lustragii*, așa precum se numesc ei pe malurile Bosforului, de unde ne-au venit nu de mult.

Primul oraș în care au sosit acești coloniști civilizatori ai *opincelor* noastre a fost Constanța. Acum douăzeci de ani erau 3—4 lustruitori de ghet în piața Ovidiu, la cari în fiecare an „de sezon“ se mai adăugă câte 2—3 până la numărul de peste cincizeci, câți sunt astăzi. De aici au invadat și în alte orașe venind alții noi, în toată România, ba au învățat și Românii acest „meșteșug“.

Acum câțiva ani fostul primar, Ion Banescu, îi reglementase la Constanța, punându-le și câte o placă de alamă pe braț cu inscripțiunea: *lustragiu*. Am reclamat imediat primarului pentru ce introduce în mod oficial în limba scrisă un nou cuvânt pocit format, un *barbarism* și imediat mi-a dat dreptate ridicând lustruitorilor plăcile de metal, dar nu le-a dat altele în schimb, așa că în realitate titlul lor nu s-a schimbat, ba precum văd s-a generalizat. În gura publicului a rămas tot cuvântul *lustragiu*, fiindcă nime nu s-a ocupat de el. Toată lumea se ia după ce aude. Grecul, Turcul sau Armeanul lustruitor strigă: „*Hai la lustragi!*“, lumea merge și îi zice *lustragiu* și așa rămâne.

Astfel un oarecare turc ori turc-albanez numit *Suleiman*, negustor ambulant de parfumerie, în special de *albele* și de *rumenele* (cum se zice pe la noi), care strigând prin sate și orașele României: „*Hai la Suleiman!*“, a adus vorba că marfa lui, adică „*dresurile*“ să se numească în toată țara *suliman*. Cuvântul a intrat și mai adânc în limbă; s'a format și un verb: *a se sulimani*, adică aș vopsi obrazul cu alb, roșu.

Un alt turc sau albanez, vânzând pe străzi o marfă nouă, pe care pe atunci francezii o importaseră în Turcia sub numirea de „*briquette*“ și care corespunde cu ceea ce se zice azi: „*allumette*“, pocește cuvântul *briquette* și strigă pe străzile noastre: „*Hai la chibrit!*“ Noi ne-am repezit la el, i-am cumpărat marfa și am exclamat: *Aaa! ce lucru minunat este acest „chibrit!“* Cum arde!“ Cum să nu ardă dacă-i *chibrit*. (Atunci ardeă mai bine fiindcă nu eră monopol).

De ce le zicem noi la *aprinzătoare* și azi *chibrituri*, negreșit nici un director general al regiei monopolurilor statului nu și-a dat osteneală să se gândească. Nici nu eră de caderea dlor așa ceva, că doară dlor

Terasa astronomică a dlui Gavril Todica, în Geoagiu. Cetitorii nostri cunosc din auzite, ori au cetit scrierile astronomice ale colaboratorului nostru Gavril Todica. Acumă le dăm prilejul să vadă și observatorul dsale, de unde face observații astronomice și metcorologice. Cu toată greutatea și lipsa de mijloace, fiind avizat exclusiv la ajutorul și născocirea proprie, și-a construit pe vârful casei o terasă potrivită, de unde orizontul se deschide liber în toate părțile. Stâlpu, pe care stă masa de telescop, e ridicat anume din zid. Cu ochianul, ce stă pe masă, se vede bunăoară câte ceasuri arată orologiul bisericei evanghelice din Orăștie (distanță de 8 km.) — La colțul drept al terasei se vede girueta sau morișca de vânt, care arată direcția și tăria vântului, ba se aude sbârâind și noaptea, din odaia de dormit, când bate vântul cât de încet. — În comparație cu observațiile particulare din străinătate, terasa dlui Todica e foarte modestă, dar cât timp cei mari și tari dela noi nu fac nici atata: construcția aceasta e importantă în năzuințele noastre științifice.

nu erau de meserie filologi sau profesori de gramatica românească. Grijă limbei a fost până acum un lucru prea neînsemnat în societatea noastră românească.

La barbarismul *chibrit* s-a mai adăugat un alt cuvânt nou: *chibritelnița*, țiuțoare de chibrituri, după modelul *solniței* (sărăriței).

Pe aceleași căi lăaturalnice, dar poate ceva mai de mult s-au furișat în limbă o grămadă de barbarisme turcești: *rahagiu* (dela *rahat*), *sacagiu* (dela *sacă*, butoiu de apă cărată pe roate), *bragagiu* (dela *bragă*) și așa mai departe *simigiu*, *sufragiu*, *cafegiu*, *salipgiu*, *moftangiu*, *chilipirgiu*, *zarzavagiu*, *papugiu*, *giuvaergiu*, *pomanagiu*, (dela *pomană*), etc., și barbarismul ecstrașic: *chiulangiu*.

Suficsul *giu*, nici nu ecsistă în turcește ci el este o diformare a cuvântului: *hagi* (pronunțat *agi*) ce însemnează: măestru (negustor). La fel ca din *saca-hagi* (pr. *sacagi*) pe românește (!) *sacagiu*; *braga-hagi* (*bragagi*) *bragagiu*, a devenit și noul nostru cuvânt literar: *lustragiu*.

Poate crede cineva că firea limbei noastre trebuie dirigeată, în loc de îndreptare, încă și mai mult spre pocirea ei cu turcisme indigeste? În loc să le dăm uitării, ca pe niște visuri urâte, toate barbarismele ca: *matrapazlâc*, *caraghioslâc*, *geamlâc*, *chilipir*, *temenele*, *bucluc*, *tacâm*, *căldărâm* etc. etc., e posibil să mai adoptăm în limba noastră literară și pe barbarismul neolog: *lustragiu!*?

Să vă spun un simptom trist pe care l'am observat în porturile noastre: începe să dispară cuvântul *luntre* și este înlocuit cu acel de *barcă*. S'ar putea zice, că barca este un cuvânt italian, deci latinitatea limbei nu suferă. Da, așa este; dar răul zace în faptul,

că acest cuvânt ni este adus de luntrașii greci, cari deodată cu cuvântul *barcă* ne aduc și pe acel de *barcagiu* și deodată cu luntrea dispare și luntrașul, rămânând cu o pocitură.

Periodul limbei nu se oprește numai aici. Nu e vorbă numai de cuvintele importate de Turci și de Greci, cari în fine oricât de urâte ar suna, ele nu sunt multe, ci orice termen tehnic nou, orice meserie nouă, chiar dacă este de proveniență apuseană, este obiceiul să se formeze cu „*giu*“, ca și când acesta ar fi un sufics analog cu strămoșescul *ar* (arius), *er* (erius) și *tor* pe cari le găsim în *dogar*, *porcar*, *păcurar*, *berar*, *viier*, *moșier*, *stolar*, *secretar*, *cusutor*, *cosător* etc.

Astfel din nemțescul *Zine*, trecut prin gura meșterilor albanezi, a eșit românescul *tinichea* și meșterul „*rumun*“: *tinichigiu*! Cel care pavează străzile „*pavatorul*“, este *pavagiu*, cel care pompează ceva într'o uzină, Pumpmann-ul german, pe românește este *pompagiu*. În acest mod orice manipulare de lucru nou este un oarecare *giu*, ca și când aceasta terminațiune ar fi *atocreatoare* în limba românească.

Literații și ziariștii noștri ar trebui să fie mai prudenți față de asemenea cuvinte și nu e de loc greu, deoarece puține din ele au străbătut la sate, încurând însă vor întră. Îndată ce vor fi escluse din literatură și din orice publicistică mai serioasă, vor cădea iute în desvetutine, vor deveni ceea-ce în realitate sunt, niște barbarisme, niște monstruosități ale limbei.

Vor lipsi poate? Golurile limbei trebuie să le umplem cu neologisme bine nuanțate culese din limbile vii *neolatine*, anume din cea mai mult știută la noi, din franceză. Dar avem și noi înțelesurile noastre străvechi cari au fost date la o parte în sărăcie, de către usurpătorii din Stambul. Astfel pentru *simigiu* avem cuvântul vechiu *plăcintar*, pentru *moftangiu* avem pe *flecar*, pentru *caraghios* avem trei cuvinte: *ridicul* (de răs), *nebanatic* (comic) și *făfălugă* (bufon) cu trei nuanțe pe cari le usurpează, și așa mai departe...

E adevărat, că avem literați de seamă, cari au întrebuințat cu mult succes aceste barbarisme, între ei ține recordul neuitatul măestru Caragiale, care a imprumutat *tale quale* literaturii noastre caracterul limbajului burghezului român, care se știe că eră recrutat de peste Dunăre din bragagiu, rahagiu, moftangiu, chilipirgiu și din alt *giu* venit în țară de eri de-alaltăeri. În curând el se transformă în negustor și politician, în om însemnat, iar capu lui făcea știință, chiar și literatură românească, fără ca să le pese de firea delicată a limbei românești. Această transformare cinematografică ecsistă încă și azi în România, dar pe o scară mai mică.

Cuvintele turcești ca și cele ungurești strică în mod foarte grav nu numai armoniei, dulceței limbei noastre, ci ele ca niște paraziți ai sângelui, profanează întregul suflet al graiului românesc. În prima linie suferă principalele caractere ale latinității limbei noastre, acele caractere cari au menținut o miie optsute de ani ecsistența limbei noastre, care ne-au păstrat pe noi sub

atâtea și diferite oprimări politice și religioase întregi și așa de omogeni.

Dacă acum în secolul al douăzecilea în România independentă și cu două universități, *luntrașul* care optsprezece secole a rămas neschimbat, devine pe nesimțite, dar foarte repede, înlocuit cu *barcagiul* și *lustruitorul* cu *lustragiul*, trebuie să ne emoționăm puțin, ba să ne alarmăm chiar și să cerem o reacțiune radicală, atât de radicală ca să dispară orice posibilitate de formațiune de-asemena barbarisme în limba noastră.

Dr. Al. Tălășescu.

0 0 0

Copila mea, să fugi de mine...

*Copila mea, să fugi de mine,
Că eu sânt nenorocu 'n lume,
Sămănător de negre gânduri,
De-apururi trist și fără nume.*

*În grai port tremur de durere
Și vorba mea din suflet ruptă
E dureroasă și e frântă
Ca un echou trudit de luptă.*

*La căpătâiul meu de veghe
În clipa 'nfripării mele
A stat drept ursitoare-amarul
Ursindu-mi cântece de jale...*

*Mi-s dragi amurgurile triste
Din luna tristului Octombrie
Când moare frunza pe cărare
Doinind a jale 'n glasuri sombre.*

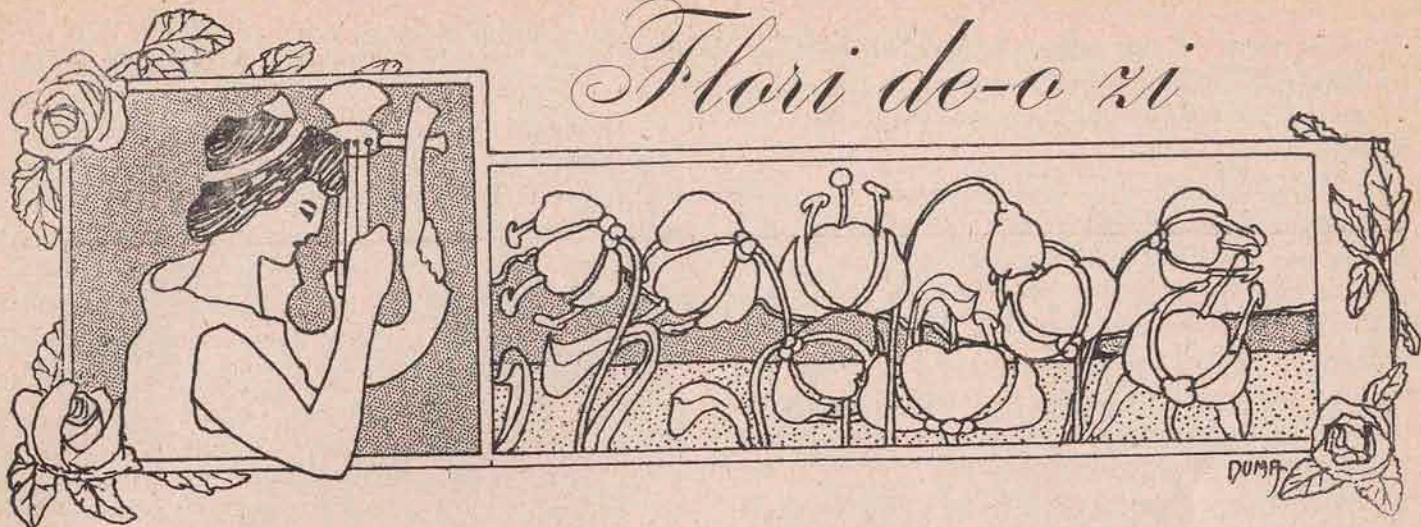
*A mea cântare e duioasă,
C'am învățat-o 'n nopți târzii
Când îmi mureau pe masă triste
Duoase flori trandafirii.*

*Copila mea, să fugi de mine,
Că eu sânt nenorocu 'n lume,
Sămănător de negre gânduri,
De-apururi trist și fără nume.*

SEBASTIAN BORNEMISA

Flori de-o zi

Toamnă fără poezie.

Nu, toamna aceasta de-acu nu are poezie. Nu are nici poezie, nici farmec, nu are nimic din acele toamne frumoase, cari impresionează atât de mult sufletul și-l predispun spre visare. Cu ploile ei vecinice, cu tina până'n gât, cu cerul de-apururi posomorât mai degrabă face impresia, că ne aflăm în sezonul de iarnă al erei tropicale, decât în zilele de toamnă ale ținuturilor noastre cu cele patru anotimpuri variate și definite. Vânt, ploaie, frig și nici o rază de soare târzie, cu căldura aceea atât de scumpă, pe care o gustam în alte toamne — asta-i tot ce ni se oferă. Se pare, că are ceva din viața furtunoasă, ce bântuie pe terenul politic și economic al țării, se pare că s'a produs și'n sânul naturii o criză, menită să tulbure rostul lucrurilor. Și durerea aceasta, ce izbucnește zi de zi din sânul ei, apasă așa de greu sufletul. Pe străzi nu zărești decât oameni grăbiți, îngrijorați, posomorâți. Nu-i nici un zimbet, nici o seninătate. Preumblările obicinuite toamna, pe promenăzi, în anul acesta nu se fac și în frunza ce se cerne galbenă și tristă, nu se zărește nici o urmă, a vreunui biet visător, care altădată, în toamne cu poezie, rătăcea ceasuri întregi pe alee ascultând plânsul frunzelor ce mor....

Frunzele, ce mor. În toamna din anul acesta par'că nici ele nu mor, ca altădată. Se lasă greoaie, ude la pământ, și unde se lasă, acolo prind rădăcini. Zădarnic adie vântul printre ramuri, că frunza căzută rămâne ne-

mișcată, zdrobită și nu are putere să se mai ridice pe-o clipă baremi, să se ridice și să sboare în larguri. Și plânsul vântului e mai trist, e mai posomorât, e mai dureros. Pare un oftat înăbușit, un glas adânc, ce răsună rar și închis, fără putere.... Nu, toamna din anul acesta nu are poezie, nu are farmec, nu are viață. Venită prea încurând, tristă și fără vlagă, ea samănă în suflet, nu melancolia poetică, nu sentimentele de duioșie, ci pesimismul crud și aspru, care ucide și drojdia nădejdei de mai bine.

Cluburi sportive românești.

S'a surlat mai deunăzi într'un ziar al nostru ideea înființării unui club sportiv românesc, dar, ca peste multe idei sănătoase, așa și peste aceasta, iute și degrabă s'a trecut la ordinea zilei. Și e păcat să se dea uitării, și mai mare păcat e, dacă această idee n'ar prinde și trup nu s-ar face. Într'adevăr, e o absolută necesitate, ca să ne formăm cluburi sportive, și azi când sportul cucerește din ce în ce mai mult teren, ar fi trist, dacă noi nu ne-am interesă de gimnastica această a trupului, care are o așa de mare însemnătate în viață. În revista noastră s'a scris mai în vară un articol: *Morala sportivă*, și de data aceea s'a schițat clar rolul ce-l are azi sportul în țările apusene, așa că peste asta acum putem trece, fără să cercăm a reînoi înc'odată acele idei. Pledăm însă din tot sufletul pentru înființarea cluburilor sportive românești și acestea, credem noi,

s'ar putea înființa cu mai mult succes în cele două orașe, în cari avem tinerime universitară în număr mai mare: în Bupadesta și în Cluj. Lucrul n'ar fi greu de executat, căci posibilitățile sunt date în ambele locuri. În Budapesta societatea „Petru Maior“ ar putea duce la îndeplinire cu cea mai mare ușurință această idee, dacă membri ei ar porni o vie agitație pentru realizarea iedii. Clujul asemenea ar putea recruta o ceată de tineri, cari în orele libere s'ar îndeletnici mai bucuros cu lucrurile de sport, de cât cu alte distracții enervante și de mai puțin folos în viață. Cu stăruință și cu însuflețiră am creia două cluburi sportive escelente, iar acestea pentru propagarea ideii și a împrietenirii ei cu massa ar putea aranja cu bun succes peste vară jocuri sportive în deosebite orașe locuite de Români. Ar fi aceste jocuri tot atâtea prilegiuri de serbări naționale mărețe și semne evidente ale înaintării noastre și pe acest teren. — Cei chemați să mediteze asupra acestor șire scrise în pripă și să înjgebe cele dintâi cluburi sportive românești, căci bun lucru săvârși-vor.

„Jos cu frazele“ ...

Iată o vorbă cu care nu mă pot împăcă. O aud acum de ani de zile, o citesc prin ziare, îmi sună aproape la fiecă pas în ureche și, cu toate acestea, sunt strein de ea. Nu știu, cei cari o rostesc mereu, clipă de clipă, și-au dat vreodată seama, că ce pretind când o rostesc; nu știu, dar îmi vine să cred, că tocmai a-cești falși îndrumători spre drumuri

noui, sunt mai mari frazeologi. În momentul când rostesc plini de gravitate și cu fața serioasă, privindu-ți fies în ochi: *jos cu frazele*, tocmai ei înșiși fac acel lucru pe care ți-l cer ție, care poate niciodată, sau foarte rar, ai făcut frazeologie — ca să nu-l faci. Dar abstrăgând dela asta, eu nu mă împac cu ideea ca atare, ca frazele să fie înlăturate din viața de toate zilele, pentru că *fraza*, cuvântul acela, pe care îl rostești cu sufletul plin de avânt, cu inima plină de entuziasm, e o condiție foarte de căpetenie, e însuș mobilul acțiunilor noastre. Câte lucruri mărețe, câte idei geniale ar rămâne pe vecii-vecilor nerealizate, dacă nu s-ar porni povoiul frazelor, dacă nu s-ar porni cuvintele acelea însuflețitoare, care dospesc inimile, încheagă sentimentele și fac ca vorba trup să se facă. Ce lucru, fie cât de mic, s-a făcut fără îndemnuri — și fraza e îndemn — fără de fraze rostite din partea oamenilor, cari au darul să miște masele. În istoria politică și culturală a popoarelor se amintește cu venerațiune numele acelor apstoli ai cuvântului, cari în timpuri grele știau să vorbească la inimă și știau să scoată cu vorbe, cu fraze, jertfe și fapte.

Cicero, Marat, Danton, George Lazăr, făceau ceva din ceea ce-au făcut, dacă în loc să urce tribuna și să arunce scânteii din sufletul lor, s-ar fi strecurat gânditori printre oameni și și-ar fi petrecut viața întregă la o masă plină de colb, cătând să muncească, ca oricare muritor, copiind acte, ori făcând socoteli?... Nu, eu nu mă împac cu vorba asta: *jos cu frazele*. Da, cultivați frazele, dar cultivați-le numai aceia, cărora soarta v-a hărăzit un dram de talent oratoric și la anumite momente faceți prin frazele voastre, ca mii și zeci de mii să învețe a jertfi, să învețe a făptui.

La început eră cuvântul și și asta e bine s-o știe aceia, cari rostesc acum: *jos cu frazele!*

*

Subminarea Europei.

Nu e vorbă de ceva acțiune militară, nici de intrigi diplomatice, ci

de un *cataclism* general, prevăzut — zice-se — și statorit științificește de Dr. Albert Nobles, profesor de sismologie în Philadelphia. În anii din urmă s'au ivit atâtea cutremure de pământ în Europa, încât par a constitui probe despre adevărul doctrinei lui Nobles. În senzul acesteia, Europa va peri total în curs de 60 ani. „De șapte sute de ani — zice Nobles — forțele naturale pregătesc o catastrofă uriașă și toate semnele ne arată, că generația noastră va fi martoră la schimbarea teribilă. Continentul lumii vechi jur-împrejur e subminat cu galerii suterane formidabile. Forța de ecspanziune a gazurilor acumulate în aceste galerii vulcanice crește din zi în zi și când va suna ora, în care scoarța pământului nu va putea înăduși gazurile — scheletul boltiturilor va sări în aer, pământul se va surpă și în ruine va năvăli apa“.

„Motivul emigrării din Europa în America e ridicol să se caute în raporturile economice. Motivul adevărat e presimțirea cataclismului apropiat. Sutele de mii, cari vin în America fac tocmai ca rândunelele, cari emigrează în Septembrie fără să știe, că la timpul său va urma Decembrie“.

„Din aceasta cauză emigrația din Italia e cea mai mare, fiindcă peninsula apeniană e amenințată în primul rând de pustiirea totală“.

„Mișcările seismice vor abate și Golf-ul din direcția-i actuală. Acest curent își va desfășura activitatea binecuvântată numai pentru America. Asupra Europei va năpădi un curent de ghiață dela poli, precum năpădit-au și în epocele geologice trecute. Curenți reci vor nimici și ce va scăpa de foc și de apă. Va îngheța toată veghetăția, va dispărea viața, toată Europa se va transforma într'o lume de ghiață“.

Astfel Nobles și viitorul ce ni-l zugrăvește. Mângăierea e că în natură se pot întâmpla altfel lucrurile, decum crede omul.

Încolo condițiile actuale sunt cam așa, cum ni le spune sismologul american, iar cine cunoaște cât de cât geologia, știe că am avut în două rânduri epoce glaciare.

Numai aceste fapte mă îndeamnă să relevez părerea lui Nobles, ce am cetit-o deocamdată numai printre știrile ziarelor. Gavril Todică.

*

Războiul de vrăbii.

Cetim într'o gazetă o știre interesantă despre un război, ce l-ar fi dat vrăbiile în apropierea orașului japonez *Jocohama*. Cică mii și mii de vrăbii se adunaseră în apropierea orașului acesta deasupra unor colini și, împărțite în două tabere, au început a se încăieră, a se lăsa cu ciocul, până ce cădeau la pământ cu droaia, pline de sânge și fără putere, ori moarte. Și în toiul luptei se vedeau cum sosesc din zare tot mereu noi pâlcuri, cari se puneau pe-o parte și pe alta a luptătorilor. Lupta aceasta s'a început mercuria, sara la 6 ceasuri și a ținut până noaptea târziu. — După o scurtă odihnă apoi, joi în zori, s'au încăierat din nou și până la amiază au primit mereu ajutoare noi, iar atunci s'a încheiat un armistițiu, care însă eră des călcat de amândouă părțile. Războiul s'a sfârșit abia a doua zi noaptea, când a rămas învingătoare armata vrăbiilor, care sosiau dinspre nord. Pământul în lungime de sute de metri e plin cu leșuri de păsări și ți-e mai mare mila să vezi raniții cum se tânguie și mor prin buruieni.

Acest număr al revistei noastre s-a trimis, ca număr de probă, în 4000 de exemplare. Procsimul număr va apărea numai în 13 Octobrie n.

— *Spesele enorme, ce le avem cu redactarea revistei, ne silesc, ca să rugăm din nou pe toți onorații noștri abonați, cari nu-s în regulă cu plățirea abonamentului, ca să binevoiască a achită fără amânare întreg abonamentul pe anul acesta.*

Adm. „Cosinzeana“.

„Librăria Națională” S. Bornemisa

Orăștie—Szászváros

CĂRȚI LITERARE :

	Cor.		Cor.
<i>L. Rebreanu:</i> Frământări, nuvele	1:50	<i>Alessiu:</i> Cultura legumelor	2:75
<i>A. Lupeanu:</i> De vorbă cu sătenii	0:70	„ Cultura arborilor roditori	2:25
<i>A. Ciura:</i> Amintiri, nuvele	1:60	„ Creșterea pasărilor	1:50
Almanahul scriitorilor dela noi	1:60	<i>S. Nădejde:</i> Patimi, roman	2:—
<i>R. Rosetti:</i> Păcatele sulgerului, roman	2:—	„ Robia banului, roman	2:—
<i>N. Iorga:</i> Cugetări	2:50	<i>H. Stahl:</i> Bucureștii ce se duc	2:50
<i>Strin:</i> Din sărmana mea grădină, poezii	1:—	<i>Elefterescu:</i> Cartea neamului	2:—
<i>A. Cotruș:</i> Poezii	1:—	Sărbătorirea profesorului Iorga	0:40
<i>A. Maior:</i> Magdalena, dramă	3:—	<i>Drăgușanu:</i> Călătoriile unui român ardelean	2:50
<i>Delavrancea:</i> Liniște, nuvele	2:50	<i>Dragoslav:</i> Volintirii, povestire	0:30
<i>D. Tomescu:</i> Acțiunea naționalistă	1:50	„ Impăratul Rogojină, povestire	0:30
<i>I. Gorun:</i> Știi românește?	2:25	<i>M. Legan-Pulici:</i> Sticla din urmă, comedie	0:30
<i>Björnson:</i> Mary, roman	1:—	Bălăior și Tămăița, 15 povești	0:50
<i>Florantin:</i> Anecdote alese	0:50	<i>V. Stoica:</i> Scrisori, piesă trad.	0:30
Almanahul scriitorilor români	2:50	<i>G. Todică:</i> Zări din univers, astronomie	0:30
<i>Maupassant:</i> Inima noastră, roman	2:50	<i>E. Suciu:</i> Țiganul în căruță, dialog	0:30
<i>A. Nicolescu:</i> Impresii	0:24	„ Sara pe uliță, piesă	0:20
<i>H. Călămăr:</i> Versuri flusturate	0:60	<i>Ciocărlan:</i> Traiul nostru, schițe	1:50
<i>Liviu Marian:</i> Priure stropi, schițe	1:50	<i>Dr. Bianu:</i> Dicționarul sănătății	14.—
<i>Iosif:</i> Cântece, poezii	2:—	<i>Dr. Lupas:</i> Monografia lui Șaguna	7:—
<i>Chiru Nanov:</i> Peste Dorna, note de călătorie	1:50	<i>Murnu:</i> Contemporanii noștri, caricaturi	4:—
<i>Dostoievsky:</i> Amintiri din casa morților, roman	1:50	Eroii noștri, I. II. pagini istorice	0:60
<i>V. Eftimiu:</i> Poemele singurătății, poezii	2:—	<i>Mehedinți:</i> Cătră noua generație, articole	1:50
<i>M. Cruceanu:</i> Spre cetatea zorilor, poezii	1:50	<i>Dr. Lupas:</i> Însămănătatea bisericeii	0:10
<i>Dr. E. Sterian:</i> Educația sexelor	1:50	<i>Eraclie Sterian:</i> În noaptea nunții	1:50
<i>Al. Ciura:</i> Foiletoane	1:60	<i>D. Gherea:</i> Critice III.	4:—
<i>N. Zaharia:</i> Viața și opera lui Eminescu, studiu	3:—	<i>E. Lovinescu:</i> Critice I.	3:—
<i>H. Stahl:</i> Dela manevre și alte schițe vesele	1:50	„ „ II.	3:—
<i>Novicow:</i> Emanciparea femeii	2:—	<i>C. Moldovan:</i> Cetatea soarelui, poezii	8:—
<i>P. Eliade:</i> Studiu despre M. Maeterlinck	1:—		
<i>V. Onișiu:</i> Din cele trecute vremi	2:—		
<i>Cathrein:</i> Concepția catolică despre lume	1:95		
<i>Rolică:</i> Poezii	2:—		
<i>O. C. Tăslăuanu:</i> Informații literare	2:—		
<i>I. Popescu:</i> Zori de Iulie, nuvele	2:—		
<i>R. Rosetti:</i> Razna, note de călătorie	3:—		
<i>B. Dumbravă:</i> Haiducul, roman	2:—		
<i>T. Mera:</i> Din țări streine	2:—		
<i>Iorga:</i> Oameni cari au fost	3:—		

NOTE PENTRU PIAN :

<i>Brediceanu:</i> Doine și cântece, I.—IV. à	4:—
„ Jocuri românești I.—IV. à	4:—
„ La șezătoare	8:—
„ Preludiu și Hora	7:—
„ Aurora	2:—
„ Rândunica	2:—
„ Viorele	2:—
<i>I. Harșia:</i> Hora	2:—

Pentru porto să se trimită deosebit 20 bani de-o carte. Comandele se execută cu cea mai mare promptitudine. Librăria e provăzută cu un bogat depozit de cărți literare, și la dorință procură și cărți cari îi lipsesc. Mai are mare depozit și de hârtie de cancelarie și pentru scrisori, cerneală și revizite școlare. Cereți catalogul gratis și franco.